

Mälardalens Högskola
Akademin för Hållbar samhälls och teknikutveckling
Sociologi 61-90

Eskilstuna
0905018

Somaliska mäns syn på kvinnlig omskärelse

En kvalitativ studie om immigranter i Sverige

Författare:
Ewa Eriksson 750120
Abdifatah Hassan 850322

Handledare:
Mercuria Bulcha

Sammanfattning

Då Sverige har blivit allt mer mångkulturellt ökar även behovet av att förstå andra kulturer och dess förändlighet. I denna uppsats har vi försökt ge några somaliska män boende i Sverige möjlighet att uttrycka hur de ser på kvinnlig omskärelse och hur det har påverkat deras liv. Männerna har fått ge förslag på hur kvinnlig omskärelse ska kunna avskaffas, samt fått beskriva vilken roll de tror att somaliska män har i upprätthållandet av traditionen. Denna forskning bygger på ett hermeneutisk ansatts med genus, feministisk och social konstruktion som teoretisk referensram. För att få underlag till studien har tio somaliska män boende i en medelstor stad intervjuats. Vi har läste tidigare forskning och har använt sex artiklar som berör ämnet. Resultatet visar vad männen anser om kvinnlig omskärelse och vilka erfarenhet de har av fenomenet. Genom att koppla resultatet till de teoretiska referensramarna belyses problemets komplexitet. Resultatet visar att de män som intervjuades var negativa till kvinnlig omskärelse och ville att traditionen skulle avskaffas.

Nyckelord: Kvinnlig omskärelse, könsstympning, somaliska män.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Problemformulering	6
1.3 Syfte	7
1.4 Frågeställning	7
1.5 Avgränsning	7
2 Disposition	8
3 Metod	8
3.1 Kvalitativ metod.....	8
3.2 Urval.....	10
3.3 Hermeneutisk ansats.....	10
3.4 Förförståelse	11
3.5 Etik	14
3.6 Genomförande	15
4 Tidigare forskning	15
4.1 Forskningen om männens roll	15
4.2 Forskningen om situationen i Somalia	16
4.3 Forskningen om situationen i Sverige.....	17
4.4 Forskningen om situationen i Europa.....	17
5. Teoretisk referensram.....	19
5.1. Feministisk teori	19
5.2 Social konstruktionism.....	22
5.3 Genus.....	23
6 Resultat.....	25
6.1 Presentation av urvalsgrupp	25
6.2 Männens syn på sin roll.....	26
6.3 Männens syn på andra mäns roll.....	27
6.4 Männens syn på kvinnans roll	28
6.5 Det sociala trycket	29
6.6 Männens uppfattning av kvinnlig omskärelse.....	30
6.7 Tid i Sverige och attityd till kvinnlig omskärelse	31
7 Diskussion	33
7.1 Koppling till tidigare forskning.....	33
7.2 Kopplingen till feministisk teori	35
7.3 Kopplingen till genus perspektivet.....	37
7.4 Koppling till socialkonstruktivism	37
7.5 Reflektion kring studien och framtida forskning	38
7.6 Metodkritik.....	42
8 Avslutning	43
9 Referenser.....	44
9.1 Böcker	44
9.2 Tidskrift artiklar	44
9.3 Internet artiklar	45
10 Bilaga	46

1. Inledning

I vissa samhällen anses kvinnlig omskärelse som ett traditionellt och kulturellt fenomen, som är en självklarhet, medan det i andra samhällen kan betraktas som en onaturlig och frihetskävande handling¹. Sverige som är känt för sina demokratiska värderingar, är ett av de länder där traditionen inte finns och lagen förbjuder kvinnlig omskärelse. Sverige har dock med tiden blivit ett mångkulturellt land. I ett samhälle som blir mer och mer mångkulturellt är det viktigt att förstå andra kulturer för att säkra demokratin och kunna utveckla landet. Att kunna förstå fenomenet kvinnlig omskärelse och dess betydelse för individen är viktigt för att kunna hjälpa de kvinnor och män som anser att de utsatts för det. Utan en förståelse för dess kulturella vikt är det svårt att mötas och tala om vilka konsekvenserna blir om människor väljer att fortsätta utöva traditionen. Genom en öppen dialog går det att överbygga kulturskillnader och detta i sig kan leda till en positiv utveckling.

Då det är brist på kunskap om hur män ser på kvinnlig omskärelse är det svårt för myndigheter och vårdpersonal som arbetar förebyggande med fenomenet att få en helhets bild av problemet. Fokuset har till stor del i tidigare forskning varit på kvinnornas perspektiv i och med det har mycket av det stöd som männen kunnat erbjuda gått förlorat.

1.1 Bakgrund

I de flesta länder där fenomenet är en sedvänja utövas också någon form av religion. En felaktig uppfattning har varit att religion är orsaken till varför det utförs. Gamla sedvanor indikerar på att omskärelse har funnits under en lång tid vilket antyder på att det inte bara handla om religiösa förklaringar till dess existens. Det kan även vara normer och värderingar som påverkar till att kvinnlig omskärelse fortfarande finns kvar. Dock har tendenser funnits i en del traditioner att legitimera kvinnlig omskärelse med hjälp av religioner. Normer innebär att invånare i ett samhälle följer samma regler för hur de ska bete sig. Normer och värderingar samspelar med varandra och genom detta formas människorna inom en viss kultur vilket hjälper dem att veta hur de ska uppföra sig enligt Giddens². Detta innebär att människor i samspel med varandra skapar normer och värderingar vilket vägleder dem i hur de ska uppföra sig mot varandra. I flera av de samhällen där kvinnlig omskärelse förekommer finns

---

¹ <http://www.vardguiden.se/templates/Article.aspx?c=2597>

² Giddens, A, *Sociologi*. 2003. S. 37-38

det ett starkt normsystem vilket medför att de följer de sociala lagar som gäller för samhället enligt Andersson³.

Enligt socialstyrelsens utbildningsmaterial har seden varit aktuell i mer än 2000 år, med Afrika som ursprung. En vanlig uppfattning är att kvinnlig omskärelse började i Egypten och det har sedan spridits sig över Afrika, främst till den östra delen av kontinenten. Idag utövas seden av drygt 24 länder i Afrika. Det har på senare tid setts att det också förekommer i en del asiatiska länder så som Oman, Saudiarabien, Yemen och inom en liten minoritet i Indien⁴.

Det beräknas att det är drygt 100 till 140 miljoner kvinnor som har genomgått kvinnlig omskärelse inom den afrikanska kontinenten. Det uppskattas att det är drygt 2 miljoner flickor som utsätts för ingreppet varje år. Av de drygt 24 länder från den afrikanska kontinenten som utövar traditionen, tillhör 5 av dessa länder de största invandrargrupperna i Sverige. Dessa är Somalia, Gambia, Egypten, Eritrea och Etiopien⁵.

När det gäller själva genomförandet av processen skiljer man på tre olika typer av fall:

- 1) Den första innebär borttagning av förhuden omkring klitoris.
- 2) Den andra innebär borttagning av klitoris och delar av de inre blygdläpparna.
- 3) Den tredje innebär borttagning av klitoris och både de inre och yttre blygdläpparna.

Som ett sätt att poängtera allvaret kring den kvinnliga omskärelsen ersattes termen omskärelse till könstympning i samband med instiftningen av ”lagen om förbud mot könstympning av kvinnor” i Sverige år 1998⁶.

Det finns flera risker med att omskära. De två största och mest vanliga riskerna är:

- 1) blödningar, svårigheter med att kunna urinera, skador på omkringliggande organ, blodförgiftning och chocktillstånd på grund av svåra smärtor.
- 2) underlivssmärter, svåra urinbesvär, cystor, hematokolpos, smärta vid samlag och komplikationer vid graviditet och förlossning⁷.

---

³ Andersson, C. Kvinnlig könstympning- en företeelse av sammansatt natur. *Läkartidningen*. Nr 20, 2001, volym 98

⁴ Socialstyrelsen, 2005, Artikelnr: 110-4

⁵ Ibid. 110-4

⁶ Ibid. 110-4

1.2 Problemformulering

I Sverige är det förbjudet att genomföra kvinnlig omskärelse sedan några år tillbaka. Trots lagen, visar olika undersökningar på att kvinnlig omskärelse fortfarande förekommer bland utlandsfödda svenskar. Då kvinnlig omskärelse är norm och kulturellt betingat räcker det inte med endast juridiska åtgärder i arbetet att motverka kvinnlig omskärelse⁸. Den allmänna uppfattningen är ofta att det är muslimska kvinnor som omskärs men detta är något som praktiseras även bland katoliker, protestanter, kopter, animister och icketroende⁹. Det som behövs är mer kunskap och information om var kvinnlig omskärelse får sin näring ifrån och vad som är orsaken för dess upprätthållande. I de undersökningar som vi har funnit och tagit del av har det varit fokus på kvinnors upplevelser, syn och roll i utförande av kvinnlig omskärelse. Det manliga perspektivet har mer eller mindre uteslutits i dessa undersökningar. Då män anses ha mer makt och inflytande än kvinnor i de kulturer där kvinnlig omskärelse förekommer är det en stor förlust att männen inte blivit inkluderade mer i forskningen.

Studier om det manliga perspektivet beträffande kvinnlig omskärelse tror vi leder till en stabil brygga där båda könen kan möts. Det skulle innebära en övergång från fokus på endast kvinnligt perspektiv till mer rättvisare fördelning av ansvaret. Det skulle också möjliggöra en vetenskap om hur männen ställer sig till kvinnlig omskärelse, vilket skickar signaler till övriga engagerade organisationer om hur de kan utnyttja den manliga rollen. Detta stärker utvecklingen kring det förebyggande arbetet på långsikt. Samtidigt är det dock viktigt att påpeka att framhävaningen av det manliga perspektivet inte är den enda lösningen på sedvänjan, utan bara en del av det. Faktum är att det manliga perspektivet ofta har uteslutits. Kanske är det omedvetet eller kanske ses det inte som en nödvändighet att lyfta fram deras syn på frågan. Förklaringen till uteslutningen av det manliga perspektivet kan vara många, men helt klart är att detta perspektiv behövs behandlas.

---

⁷ Socialstyrelsen, 2005, Artikelnr: 110-4

⁸ Ibid. 110-4

⁹ Andersson, C. Kvinnlig könsstympning en företeelse av sammansatt natur . *Läkartidningen*. Nr 20, 2001, volym 98

1.3 Syfte

Vi vill med vår forskning försöka öka vår kunskap om hur Somaliska män som lever i en mellan stor stad i Sverige ser på kvinnlig omskärelse, hur de upplever det och vilken betydelse det har för dem. Deras syn på fenomenet innebär att ge männen möjligheten att få dela med sig av vad som är viktigt för dem. Att ge männen möjlighet att kunna få berätta hur de betraktar kvinnlig omskärelse och hur de eventuellt har drabbas av kvinnlig omskärelse, kan vi förstå deras inställning till det. Detta kan männen göra genom att beskriva hur, om de har blivit påverkade av att deras mamma, syster eller fru har blivit omskurna. Genom att männen får möjlighet att tala om sina upplevelser och hur det har påverkat dem hoppas vi få kunskap om vilken betydelse kvinnlig omskärelse har för dem. Särskilt intressant är att få svar på om kvinnlig omskärelse är en viktig tradition som männen är med och bidrar till att upprätthålla eller om det är något som de drabbas av.

1.4 Frågeställning

Vilken roll har män i upprätthållandet av traditionen kvinnlig omskärelse?

Hur ser männen på kvinnlig omskärelse?

Hur påverkas männens attityd till kvinnlig omskärelse av tiden de bott i Sverige?

1.5 Avgränsning

På grund av arbetets förväntade omfång har vi intervjuat Somaliska män i en medelstor stad i Sverige om deras syn på kvinnlig omskärelse. På grund av tillgängligheten valde vi att kontakta respondenter i en stad. I våra direktiv angavs det att vi skulle använda oss av åtta respondenter. För att få ett större underlag valde vi att intervjuar tio män. Valet av Somaliska män är dels för att det är vanligt med kvinnlig omskärelse i Somalia och att det har och kommer många flyktingar från Somalia till Sverige. Anledningen till att vi valt att lägga fokus på män är att vi anser att det finns för lite forskning om männens perspektiv.

2 Disposition

Vår uppsatsdisposition är att den börjar med inledning och bakgrund. Där beskrivs vår tanke med uppsatsen och det ska även fungera som en intresseväckare för läsaren. I avsnittet efter kommer problemformuleringen och syftet där vi beskriver vad vi vill med uppsatsen och vad vi vill få svar på. I problemformuleringen behandlar vi det faktum att mäns perspektiv ofta har uteslutits från forskningen om kvinnlig omskärelse. Avsnittet efter det har vi preciserat forskningen genom våra frågeställningar. Avsnittet efter har vi beskrivit uppsatsens avgränsning. Detta på grund av att vi vill tydligt visa vad det är som vi ska undersöka. I metoddelen har vi behandlat vilken metod vi ska använda oss av och varför. Vi har även skrivit om varför vi inte har valt andra liknande kvalitativa metoder. Under metod delen går vi även in på vilken teoretisk referensram som vi utgår ifrån. Under rubriken förförståelse beskriver vi vilken förförståelse vi har och hur den kan komma att påverka uppsatsen och vad vi har försökt att göra för att minimera effekten av detta. Under rubriken etik beskriver vi vår etiska förhållningsätt och hur vi ska göra för att bäst värna om respondenternas integritet. Under rubriken urval beskriver vi hur vi har gjort vårt urval och vi ger även en kort presentation av respondenterna. Under avsnittet genomförande beskriver hur vi har genomfört studien. I avsnittet tidigare forskning har vi försökt beskriva hur forskningen har sett ut och på vilket sätt det har bidragit till vår uppsats. I avsnittet teoretisk referensram behandlar vi vilka teorier som vi har använt oss av. I resultatdelen redovisar vi vad vi fått fram i vår undersökning. I avsnittet diskussion diskuterar vi vad vi kommit fram till och hur vi har förankrat det till teorierna. I diskussionsavsnittet kommer vi även ta upp metodkritik. Där kritiserar vi själva vårt val av metod och problematiken kring att få en önskvärd spridning bland respondenterna.

3 Metod

För att kunna göra denna studie har vi utgått från en metod som har hjälpt oss att strukturera upp studien. I detta avsnitt behandlar vi hur vi har gått till väga. Vi har även bearbetat hur uppsatsens reliabilitet och validitet har påverkats av hur vi har arbetat.

3.1 Kvalitativ metod

Eftersom vi har valt en hermeneutisk ansats faller det sig naturligt att det blir en kvalitativ metod som vi arbetar utifrån. Vi anser att den kvalitativa metoden passar vårt syfte bäst då vi

inte ute efter att dra några generella slutsatser av vår forskning. Vi strävar efter en ökad förståelse för vad det är som bidrar till att traditionen av kvinnlig omskärelse efterlevs utifrån ett manligt perspektiv. Vi skulle ha kunnat använda oss av en kombination av kvantitativ och kvalitativ metod i vår undersökning men på grund av den tidsbegränsning som är finns det ingen möjlighet att använda sig av båda metoderna.

Den kvalitativa metoden ger oss möjlighet till att ha större omfattning än subjekt- objekt relation. Den tillåter forskaren att ha en subjekt- subjekt relation till forskningen vilket innebär att forskaren ges möjlighet till att sätta sig in i hur verkligheten uppfattas av den undersökta personen. Detta är något som utmärker den samhällsvetenskapliga forskningen och som skiljer den från den naturvetenskapliga. Den samhällsvetenskapliga kvalitativa forskningen tillåter en ingående studie och genom detta kunna få både en djupare kunskap men också en mer komplett tolkning av det studerade¹⁰.

Då vi vill försöka få en helhetsbild av hur respondenterna ser på fenomenet kvinnlig omskärelse och på vilket sätt de har blivit påverkade av det passar en kvalitativ forskningsansats vår forskning mycket bra. Den kvalitativa forskningen är bra när forskaren försöker få en helhetsbild av de sociala processer som utforskas. Metoden tillåter en närhet till forskningen och kan genom detta ge respondenterna möjligheten till att öppna upp sig för forskaren. Det är dock resurskrävande och begränsas oftast av tid. Det är därför vanligt att färre enheter undersöks djupare. I vår undersökning har vi därför valt att intervjua tio somaliska män. Det svåra med forskningen kan vara att få ett urval som är representativt för den undersökta gruppen. Detta medför bland annat att det finns svårigheter att dra några generaliseringar utifrån det resultat som framkommer i kombination med liten urvalsgrupp¹¹.

Valet av kvalitativ forskningsansats innebär hänsyn till begreppen validitet och reliabilitet. På grund av den närhet som kommer till i samband med en kvalitativ ansats måste forskningens giltighet och tillförlitlighet göras till föremål för medvetenheten. Begreppet validitet syftar på forskningens giltighet. På grund av forskarens närhet till det studerade finns vissa problem med validitet med en kvalitativ studie. Denna handlar om risken som innebär att respondenterna svarar på frågorna utifrån vad de tror att forskaren vill höra, istället för vad de

---

¹⁰ Idar. Magne. Holme. Bernt. Krohn. Solvang. *Forskningsmetodik Om Kvalitativ och kvantitativ forskning*. 1997. S. 92

¹¹ Ibid. S. 79-80

egentligen tycker¹². Vi har försökt att hantera detta problem med att ställa snarlika följdfrågor för att se om respondenten ger samma svar men också genom att förhålla oss kritiska till det insamlade materialet. Begreppet reliabilitet syftar på forskningens tillförlitligheten. Med god reliabilitet innebär att forskaren har undersökt det som den har förutsatt sig att undersöka. Det innebär också att den information som forskaren har insamlat är pålitligt. Hur reliabel informationen är beror på hur den har insamlats¹³. För att försäkra oss om uppsatsens reliabilitet har vi varit självkritiska vid inhämtning och bearbetning av materialet. Vid tveksamheter av vad respondenterna har menat vid intervjuerna har vi valt att kontakta dem för att kontrollera uppgifterna.

3.2 Urval

Då vår uppsats syfte är att få en ökad kunskap om hur mäns ser på kvinnlig omskärelse består vårt urval av män. För att få god spridning bland respondenter i vårt urval har vi valt att personligt kontakta en idrottsrörelse i en medelstor svensk stad med ett flertal somaliska medlemmar i varierad ålder. Utifrån den kontakten har vi fått hjälp av medlemmarna till att få kontakt med Somalier i varierande åldrar. Vår önskan var att få en bra spridning angående männens ålder samt utbildning och i hur många år som de har varit boende i Sverige. Vårt mål var att genom ett bra urval få ett ökat informationsvärde som kan leda till en djupare kunskap. Vi upplever att vi fått en god spridning men den hade varit bättre om vi utgått från fler kriterier som till exempel glesbygd/storstad, invandrartätt område/mot icke invandrartätt område. Då hermeneutiken är del av den kvalitativa ansatsen är det viktigt att få ett brett urval eftersom målet är att få en djupare förståelse för det man studerar. Urvalet måste också vara relevant för studien och därför kommer inga kvinnor att bli intervjuade för vår studie¹⁴.

3.3 Hermeneutisk ansats

Hermeneutiken har sin grund i teorin om livsvärden, konstruerad av Edmund Husserl som dock är mer känd inom fenomenologin. Liksom för övriga kvalitativa ansatser går denna teori utifrån en vetenskaplig ståndpunkt som fokuserar på idén om att en reell kunskap kan endast hämtas från människans upplevelse. Vi kan inte fånga verkligheten objektivt, menar Husserl,

---

¹² Idar, Magne, Holme, Bernt, Krohn, Solvang. *Forskningsmetodik Om Kvalitativ och kvantitativ forskning*. 1997. S 94-95

¹³ Ibid. S. 94

¹⁴ Holme, I, M. Solvang, K, B. *Forskningsmetodik*. 1997. S. 101

men däremot kan vi fånga människans upplevelse, vars med hjälp av dess utformning vi kan skildra verkligheten, eller åtminstone får en bild av den som möjliggör för en bättre förståelse. Den hermeneutiska aspekten av denna teori handlar om att genom tolkning tillägna sig en förståelse för det som upplevs. Begreppet hermeneutik kommer ursprungligen från det grekiska ordet "hermeneuin" som på svenska betyder tolkning. Enligt Dahlberg finns tre komponenter som möjliggör för en hermeneutisk ansats.

- 1) "Express something": Förmågan att uttrycka sig är av vikt. Här tillskrivs språket en väsentlig roll. Man menar på att genom att sätta ord på det man känner och upplever kan någon annan lättare få en bild av det man upplever. Detta gäller både forskaren och respondenten.
- 2) "Explain something": Förmågan att förklara är av vikt här. Förutsättningen för att förklara någonting är att man är medveten om sin uppfattning om saken.
- 3) "Translating": Här handlar det om förmågan att översätta, det vill säga tillge ett språk som är förståeligt till det oförståeliga eller det som kommer från en annan tid än ens egen¹⁵.

Tillsammans utgör dessa komponenter en grund för förståelsens villkor, menar Dahlberg. En av anledningarna till varför vi har valt hermeneutik som en metod är synen på förförståelse. Då vi har byggt upp vårt syfte utifrån den kunskap vi funnit i tidigare forskning passar vårt syfte bäst en hermeneutiks ansats. Vi vill genom att låta männen få uttrycka sina upplevelser och sin syn på kvinnlig omskärelse och sedan tolka intervjuerna för att kunna förmedla vad respondenterna uttrycker och genom detta kunna förklara fenomenet vilket går i linje med vad hermeneutiken står för.

3.4 Förförståelse

Förförståelse innebär bland annat forskarens teoretiska skolning, kunskap och erfarenheter kring forskningsområdet¹⁶. I en hermeneutisk uppsats tas det hänsyn till forskarens förförståelse vilket inte får finnas med i en uppsats som bygger på grundad teori eller en fenomenologisk ansats. Detta passar vårt forskningssyfte då vi inte tror att vi kan bortse från vår förförståelse eller att vi ska kunna sätta den inom parantes. Inom hermeneutiken redovisar

---

¹⁵ Dahlberg, K. Dahlberg, H. Nyström, M. *Reflective lifeworld research*. 2008. S. 65-66

¹⁶ Guvå, G. Hylander, I. *Grundad teori*, 2003. S. 14

forskaren vilken förståelse denna har och hur det kan påverka forskningen. Trots att hermeneutiken utgår från en teori går det inte att slaviskt följa denna då detta kan påverka forskningsresultatet negativt. Det är viktigt att vara medveten om vilken ens förförståelse är och att forskaren reflekterar över den för att forskaren ska kunna undvika risken för ett dogmatiskt tänkande¹⁷. Vi kommer att utgå ifrån den hermeneutiska spiralen vilket innebär att vi kommer att försöka se helheten genom delarna och att se delarna genom helheten. Det som vi anser är bra med att utgå ifrån spiralen är att den upplevs som mer öppen och att det går att söka kunskap uppåt och neråt medan den hermeneutiska cirkeln upplevs som mer sluten. Kunskapen inom hermeneutiken samlas kumulativt och leder till en djupare förståelse av forskningsämnet¹⁸.

Då vi kommer från två skilda bakgrunder skiljer sig vår förförståelse mycket från varandra. Då den ena av oss är man och från Somalia medan den andra är kvinna och från Sverige tror vi att det kan ge vår uppsats ett större djup och en mer nyanserad bild av ämnet.

Den förståelse av kvinnlig omskärelse som den kvinnliga forskaren har är den som hon har fått via media. Det har under de senaste åren varit ett stort medialt intresse för kvinnlig omskärelse där läkare och omskurna kvinnor har talat om vilka problem detta medför för samhället och kvinnorna. Det gick att följa debatten både i tidningar och på televisionen. Då påstod en del läkare att det är bättre att unga kvinnor omskärs i Sverige på sjukhus där risken för skador skulle vara mindre än om familjen tog med sig den unga kvinnan till sitt forna hemland. Detta har fått kritik då det för det första är olagligt enligt svensk lag att utföra kvinnlig omskärelse och för det andra att en del anser att genom att legalisera kvinnlig omskärelse skulle det stödja ett kvinnoförtryck. Den bild som presenterats av media har varit negativ till kvinnlig omskärelse och det har skrivits mycket om hur kvinnor som är omskurna lider. Detta har påverkat den kvinnliga forskarens inställning till att ha en negativ inställning till fenomenet.

Genom att ha en viss öppenhet om ämnet kvinnlig omskärelse har den manliga forskaren fått information och kunskap om ämnet trots att det är något som är mycket tabubelagt inom den somaliska kulturen. Den manliga forskaren har dessutom inte hört männen tala om när det är dags att omskära en kvinna utan det har varit något som diskuterats mellan kvinnor. Vid

---

¹⁷ Dahlberg, K. Dahlberg, H. Nyström, M. *Reflective lifeworld research*. 2008. S. 134-135

¹⁸ *Ibid.* S. 67, 282-285

omskärelse av kvinnor är det alltid kvinnor som utför omskärelse. Inom den somaliska kulturen har den manliga forskaren fått uppfattningen av att religionen är ett tungt argument för varför ingreppet utförs. Enligt erfarenheter upplevs männen som mycket passiva vid beslut om ingreppet ska utföras och genom den erfarenheten har den manliga forskaren fått uppfattningen att männen inte anser att det spelar någon roll om kvinnan omskärs. Den inställning som den manliga forskaren har till kvinnligt omskärelse baserar sig på en öppenhet om att kunna diskutera ämnet hemma. Detta har medfört att forskaren upplever kvinnligt omskärelse som något negativt.

Då den kvinnliga forskaren kommer från en kultur där det inte har förekommit kvinnlig omskärelse som norm i kulturen är det något som för denna är mycket främmande. Det gör att forskaren kan bidra med en annan synvinkel än den manliga forskaren som har sitt ursprung i en kultur där detta är vanlig förekommande. Våra olika bakgrunder gör att vi kompletterar varandra och kan också vara kritiska mot varandras slutsatser. Detta tror vi kan medföra att tolkning av det inkommande materialet får en ökad trovärdighet.

Då vår förförståelse kan medföra att vi påverkar resultatet anser vi att det är bra att vi har mycket olika syn och utgångslägen. Detta medför att vi måste mötas och komma fram till ett resultat som inte präglas för mycket av någons förförståelse. Vi anser att det är en styrka och att vi kan genom olika utgångspunkter lättare se den stora helheten.

Då vi båda är skolade i Sverige och inom sociologin präglas våra teoretiska traditioner av ett västerländsk sociologiskt perspektiv. Då vi finner att vår teoretiska position är hermeneutisk och med det har vi tagit avstånd från den positivistiska synen på forskning som är vanligt förekommande inom till exempel naturvetenskapen. Vi anser tvärt emot positivismen att det inte går att vara neutral utan att vår förförståelse påverkar vår forskning. Vi anser liksom Husserl att om vi vill finna kunskap om människor behöver vi söka den i interaktionen och upplevelsen mellan människor¹⁹.

---

¹⁹ Guvå, G. Hylander, I. *Grundad teori*, 2003. S. 26

3.5 Etik

Då studien går ut på att intervjua personer om kvinnlig omskärelse kan detta det innebära etiska problem. Detta är vanligt med studier som handlar om människor och eller samhälliga fenomen. Vår vilja och mål var att alla som ställde upp i vår forskning skulle känna sig respekterade. Dels innebär detta att vi har försökt att värnar om deras psykiska och fysiska integritet och inte behandla respondenterna som objekt som är till för att vi ska uppnå ett visst mål²⁰.

För att uppfylla konfidentialitetskravet har vi tagit bort all information som kan medföra att respondenterna kan identifieras. Detta innebär att vi inte har avslöjat från vilken stad de kommer ifrån, personernas namn samt andra uppgifter som kan avslöja deras identitet.

För att uppfylla vårt krav om att alla respondenter har rätt till information har vi valt att ge dem muntligt information på både svenska och somaliska. Detta för att försäkra oss om att deltagarna ska förstå syftet med vår forskning samt att de kan när som helst avbryta sitt deltagande i undersökningen. Vårt mål var till att börja med att ge skriftlig information men vi avstod från detta då vi ansåg att skriftlig information kunde uppfattas som skrämmande eller kränkande för de Somalier som kommit nyligen till Sverige och som inte har haft möjlighet till att lära sig läsa och skriva på grund av det rådande politiska systemet i Somalia.

Alla respondenter gav tydligt sitt samtycke till att delta i undersökningen innan de intervjuades. Med tydligt menar vi att respondenten tackar ja. Respondenterna har sedan haft möjligheten att när som helst kunna ta tillbaka sitt samtycke om de skulle ha upplevt att de inte längre ville deltaga.

Vi har använt det materiel som vi samlat in till det som vi utlovat i vårt syfte. Detta för att uppfylla vårt nyttjandekrav och genom detta inte kränka respondenterna som deltagit genom att använda materialet till något annat än det var från början tänkt att användas till.

---

²⁰ Holme, I, M. Solvang, K, B. *Forskningsmetodik*.1997. S. 32

3.6 Genomförande

För att respondenterna skulle känna sig trygga och kunna uttrycka sig på det sätt som de vill har de att kunnat bli intervjuade på svenska eller sitt modersmål Somaliska. Då detta ämne är tabubelagt har den manliga forskaren genomfört intervjuerna. Detta på grund av att respondenten har motsatt sig att en kvinnlig forskare är närvarande. Vid intervjuerna har vi använt oss av en semistrukturerad intervjumanual²¹(se bilaga). Detta på grund av att vi vill få en nyanserad och en djupare uppfattning av hur männen ser och upplever fenomenet. Intervjuerna har spelats in på band för att sedan översättas och transkriberas innan analys. Om respondenterna inte har några andra önskemål har intervjuerna skett i högskolans lokaler. Då vårt syfte är att få en ökad kunskap om de Somaliska männens upplevelse och syn på kvinnlig omskärelse anser vi att det är ett naturligt val att intervjua männen. Eftersom vi har valt en hermeneutisk ansats passar det bra med intervjuer då vi inte är intresserade av några generella slutsatser utan en djupare kunskap om den sociala företeelsen.

4 Tidigare forskning

Vi vill under detta avsnitt försöka ge en liten bild av hur forskningen har sett ut i några olika länder samt Sverige. För att kunna göra detta har vi valt att presentera fem artiklar. Vi har delat upp tidigare forskning i olika teman för att ge en överskådlig bild av ett komplext ämne.

4.1 Forskningen om männens roll

En aspekt till att traditionen fortlever menar Holmgren med flera, är den dåliga kommunikationen mellan män och kvinnor. De skriver i sin svenska artikel att ”Kvinnor tror att män föredrar könsstympade kvinnor, men forskning har visat att många män också drabbas av komplikationer och helst skulle se att traditionen avskaffas”. Enligt Holmgren med flera upplever män dock att de inte har fått möjligheten att uttrycka sig om ämnet. Detta på grund av att kvinnlig omskärelse anses vara en del av ”kvinnornas värld”²². I en annan svenska artikeln av Almroth med flera tar de upp att männen kan ta en positiv roll i avskaffandet av kvinnlig omskärelse²³. De menar att anklaga männen för att vara förövare sällan leder till en positiv förändring.

---

²¹ Holme, I, M. Solvang, K, B. *Forskningsmetodik*.1997. S. 107-108

²² Holmgren, H. Almroth, L. Bergström, S. Könsstympning av barn är ett övergrepp Har hälso- och sjukvården tillräcklig kunskap för att se problemet? *Läkartidningen*. Nr 21, 2005, volym, 102

²³ Almroth, L. Almroth-Berggren, V. Bergström, Behov av mer forskning om kvinnlig könsstympning. Brist på kommunikation mellan kvinnor och män bevarar traditionen, S. *Läkartidningen*. Nr.47, 2001, volym 98

Det är viktigt att tabu bryts och att kvinnor och män vågar tala om sin syn på fenomenet. Detta är en aspekt som vi anser vara intressant att undersöka i vårt arbete. Vi vill bland annat veta hur respondenterna resonerar kring ämnet kvinnlig omskärelse och det är också av intresse att vid intervjuerna se hur öppet männen kan tala om fenomenet.

4.2 Forskningen om situationen i Somalia

I vår uppsatts har vi valt att skriva om Somaliska män som bor i Sverige. Detta för att Somalia är ett av de länder i världen där kvinnlig omskärelse är vanligt förekommande. I Somalia uppskattas det vara över 75 procent av kvinnorna mellan 15 till 49 år som omskärs²⁴. Enligt Ford som gjort studien ”Tackling female genital cutting in Somalia” var Somalia innan år 1991 på väg att förbjuda kvinnlig omskärelse. I samband med inbördeskriget avbröts dock den processen. Idag är Somalia ett av de länder i världen som har högst andel kvinnlig omskärelse. Enligt studien gjord av Ford beskrivs att kvinnlig omskärelse ligger bakom mer än en tredjedel av alla komplikationerna i samband med graviditeterna på förlossnings sjukhus ”Medecins Sans Frontieres” i staden Galcayo (nordöstra Somalia). Dödligheten är oerhört hög. Av de 734 förlossningar som utförs i sjukhuset dör 31. För att motverka detta har sjukhuset bildat en grupp bestående av somaliska kvinnor, för att dels utbilda och därmed öka kunskapen kring komplikationerna med omskärelse, men också för att väcka diskrepans²⁵.

Åtgärden från sjukhuset är dock ett exempel på att män i de flesta undersökningar/ åtgärder utesluts mer eller mindre. Här ser vi tydligt en oberörd aspekt i arbetet mot kvinnligt omskärelse. Att inkludera män tror vi stimulerar det förebyggande arbetet, så att man snabbare kommer till de nödvändiga lösningarna på problemet. Fords artikel är en viktig och grundläggande utgångspunkt för vårt syfte dels för att den behandlar just Somaliernas strategi för det förebyggande arbetet men också visar på den totala frånvaron av männens syn.

---

²⁴http://search.who.int/search?ie=utf8&site=default_collection&client=WHO&proxystylesheet=WHO&output=xml_no_dtd&oe=utf8&q=ISBN+978+92+4+159644+2&Search=Search

²⁵ Ford, N. Tackling female genital cutting in Somalia. *The Lancet*, vol 358 oktober 6 2001

4.3 Forskningen om situationen i Sverige

Kvinnlig omskärelse uppfattas ofta som något som bara drabbar kvinnor långt bort från Sverige i tredje världen. I artikeln som heter "Könsstympning av barn är ett övergrepp: Har hälso- och sjukvården tillräcklig kunskap för att se problemet?" tar Holmgren med flera det upp att problemet även finns i vårt samhälle. Enligt författarna har tidigare studier visat på att även svenska flickor har varit utsatta för könsstympning. Bland de utlandsföda svenskarna visar Holmgren med flera på att ingreppet försätter trots lagen i Sverige. En av anledningarna till detta är enligt Holmgren med flera att sedvänjan är så stark och betydelsefull att den motstått både informationskampanjer och lagstiftning. Enligt författarna är syftet med denna artikel att klargöra de åtgärder som är nödvändiga för att hjälpa de flickor som är utsatta. Ett av problemet har, menar författarna, varit för dålig kunskap inom den svenska hälso- och sjukvården. Dels har det i Sverige till skillnad från länder som England och Frankrike, varit dåliga på att dokumentera fall av omskärelse av flickor. Det är också brist på forskningsbaserad kunskap om de fysiska och psykiska signalerna som man bör vara uppmärksam på. Förutom kunskap om komplikationerna behövs, menar Holmgren med flera, kunskap om traditionen i helhet, för att bättre förstå grunden för dess upprätthållande²⁶.

Vi anser att denna artikel av Holmgren med flera är intressant på grund av att det visar på brister i kunskap om kvinnlig omskärelse som förekommer i Sverige. Det är också intressant att kvinnlig omskärelse fortsätter att förekomma trots att det finns en lagstiftning som förbjuder detta. Vi tycker att det är bra att frågan lyfts för att synliggöra de bakomliggande orsakerna till kvinnlig omskärelse i Sverige.

4.4 Forskningen om situationen i Europa

I en av artiklarna som rör situationen bland unga Somalier i England använder Morison med flera sig av en kombination av kvalitativ och kvantitativ studie. De har låtit 200 ungdomar mellan 16-22 år svara på en enkät. 100 av dessa är unga kvinnor och 100 unga män. Av de som svarat valdes 10 av vardera kön för att intervjuas. Det framkom att 18 % av de tillfrågade kvinnorna är positiva till att omskära sina döttrar. När männen fick samma fråga var det 43 % som ville att deras döttrar skulle omskäras²⁷. Av de unga männen som var över 11 år vid

---

²⁶ Holmgren, H. Almroth, L. Bergström, S. Könsstympning av barn är ett övergrepp Har hälso- och sjukvården tillräcklig kunskap för att se problemet? *Läkartidningen*. Nr 21, 2005, volym, 102

²⁷ Morison, L. Dirir, A. Elmi, S. Warsame, J. Dirir, S. How experiences and attitudes relating to female circumcision vary according to age on arrival in Britain: A study among young Somalis in London. *Ethnicity & Health*, vol. 9 February, 2004. Sid. 75-100

ankomsten till England var det hälften som vill ha en omskuren fru. I undersökningen kom författarna fram till att de som var unga när de kom till England, var i större utsträckning benägna till att överge traditionen. Enligt Morison med flera fick flera av de unga även en förändrad syn på giftermål, sexualitet och religion. Av de som valde att behålla sina traditionella värderingar var det män, äldre generationen, nyanlända och de som haft svårt att integrera sig i samhället. Författarna påpekar dock på en skillnad i attityder beroende på hur unga personerna var när de kom till England.

Utifrån Morison med fleras artikel kan man i anknytning till vårt syfte konstatera att män har en väsentlig roll i fenomenet kvinnlig omskärelse. Det är därför viktigt att belysa männens syn på ämnet.

En undersökning gjord av Fuertes visar på hur England och Frankrike har försökt se på kvinnlig omskärelse ur ett politiskt perspektiv. Detta är en artikel som inte är en undersökning genom att de har intervjuat eller skickat ut enkäter utan mer av en sammanställning av hur de olika länderna ser på kvinnlig omskärelse och hur de arbetar med det politiskt. Artikeln är en litteraturstudie. Båda länderna har koloniserat de länder där kvinnlig omskärelse är vanligt förekommande, och har därför haft stor invandring från dessa länder. Debatt väckts inom respektive land om hur man ska hantera problemet. Myndigheterna i England och Frankrike kan inte acceptera kvinnlig omskärelse på barn då de anser att detta strider mot barns rättigheter. De ser ingreppet som ett övergrepp på barn. Enligt Fuertes visar det sig att föräldrarna har en annan syn och ser inte kvinnlig omskärelse som ett övergrepp. Föräldrarna upplever att de gör det bästa för sina barn när de låter omskära dem²⁸.

Då vi vill förstå fenomenet kvinnlig omskärelse bättre är det intressant att se hur andra länder har sett på det och försökt lösa de dilemman som uppstår då lagen och individernas åsikter krockar. I anknytning till vår uppsatts kommer vi kunna använda oss av Fuertes artikel genom att reflektera över hur den svenska politiken och andra myndigheter har försökt att hantera samma dilemman. I och med det ökar vi vår kunskap och vår förståelse för kvinnlig omskärelse.

---

²⁸ Fuertes, F, J, M. Engendering Redistribution, Recognition and Representation: The Case of Female Genital Mutilation (FGM) in the United Kingdom and France. *Politics society*, 2007,;35:477-519, vol.35 nr.3

5. Teoretisk referensram

I detta avsnitt presenterar vi vilka teorier som vi har bestämt att vi ska bearbeta resultatet utifrån. Detta gör vi för att det ska gå lättare att förstå det resonemang som vi försöker föra.

5.1. Feministisk teori

När det gäller att förklara orättvisor på grund av genus har kvinnorörelsen bidragit till flera teoribildningar. Kvinnorörelsen har även försökt att finna olika metoder för att komma tillrätta med orättvisorna. Giddens förklarar i sin bok om sociologi att det finns olika feministiska teorier som försöker förklara de orättvisor och bristande ojämlikhet som kvinnor möter i sitt liv. Trots att alla teorier har fokus på ojämlikheten mellan könen konkurrerar de med varandra. De olika teorierna försöker att förklara orättvisor utifrån olika sociala processer som till exempel rasism, patriarkat och kapitalism. De tre största feministiska perspektiven är radikal, liberal och svart feminism²⁹.

Liberalfeminism innebär att feministerna försöker att förklara ojämställdheten mellan könen genom att söka svaren i de kulturella och sociala värderingar och attityder som finns. Liberalfeminister har fokus på de olika medverkande krafter som är med och bidrar till ojämlikheten mellan könen och de orättvisor som är med och påverkar. De uppmärksammar den sexism och könsdiskriminering som finns i arbetslivet men även i media inom skola. Liberalfeministerna brukar lägga kraft på att skydda kvinnors rättigheter genom att arbeta för att få igenom lagar som hjälper till att skydda kvinnor. De anser att det är mycket viktigt att få igenom lagar som ger kvinnor och män samma rättigheter om det ska gå att få bort ojämlikheten. Detta är hur Giddens förklarar att liberal feminismen ser på könsfördelningen i samhället³⁰.

Giddens skriver om den ”svarta feminismen” och att den har utvecklats då kvinnor från västvärlden inte anser att den västerländska feminismen tar hänsyn till de olika levnadsförhållandena som skiljer utvecklingsländer från västvärlden. Den ”svarta feminismen” har fokuserat på de problem som färgade kvinnor upplever och möter. ”Svarta feminister” menar att det som är styrkan i dess teorier är att de inte bara tar hänsyn till

---

²⁹ Giddens, A, *Sociologi*. 2003. S. 119

³⁰ Ibid. 119

samspelet mellan klass utan de har även inkluderat etnicitet som en faktor som påverkar kvinnors jämställdhet³¹.

Vid tidigare feministisk forskning har kvinnor ofta framställts som en homogen grupp. Detta antagande har inte grundats på biologiska faktorer utan på sociologiska och antroposofiska faktorer. Det homogena anses ligga i den föreställning om att det finns likheter i det förtryck som kvinnorna utsätts för³². Enligt teoretikern Mohanty har tredjevärlden kvinnor ansetts av en del vara maktlösa, svaga och utsatta för manligt våld. Samtidigt som de blir offer för den koloniala processen då de görs till objekt av vissa kvinnor från västvärlden som studerar dem³³. Tredjevärlden kvinnor har genom fördomar relaterade till deras etniska tillhörighet, gjorts till objekt av västvärlden och genom detta vidmakthåller västvärlden sin överlägsenhet³⁴. Den vita västerländska kvinnan har ofta framställts som livskraftiga, flexibla, sammansatta och viktiga subjekt medan tredjevärlden kvinnan har framställts som motsatsen till detta³⁵. Detta skiljer den svarta feminismen från Mohantys uppfattning av feminism.

Inom feminismen har sexualiteten varit en stor politisk fråga. Feministerna vill att kvinnor ska få ha kontroll över sina kroppar och få möjlighet till att få njuta av sin sexualitet. Feministerna menar att det är kvinnors bristande möjlighet att kunna ha kontroll över sina kroppar och sin sexualitet bland annat genom att inte kunna bestämma över när de vill ha barn eller inte är en del av det manliga förtrycket. Vissa feminister anser att det är på grund av sexualiteten som genus skapas³⁶.

Att män anser att de har rätt att bestämma över kvinnans tillgänglighet genom att bland annat pornografi eller möjligheten till att betala för sex anser feminister är också en del av det manliga förtrycket. En del feministerna hävdar att steg från att betala för det en man vill ha till att han tar vad han vill ha inte är långt. Allt handlar om makt och kontroll vilket männen utövar med hjälp av eller hot om våld³⁷.

---

³¹ Giddens, A, *Sociologi*. 2003. S. 121

³² Mohanty, C, T. *Feminism utan gränser*. 2006. S. 38

³³ Ibid. S. 39, 54-55

³⁴ Ibid. S. 63-64

³⁵ Ibid S. 266

³⁶ Freeman, J. *Feminism-en intrudktion*. 2003. S. 89-90

³⁷ Ibid. S. 95

Radikalfeministerna anser att det är männen som är orsaken till att det finns en ojämlikhet mellan män och kvinnor. De anser att männen drar nytta av och utnyttjar kvinnor. De uppfattar det patriarkala samhället som en strukturell orättvisa som gynnar män och utnyttjar kvinnor. Inom radikalfeminismen anser de att förtrycket påbörjas i hemmet genom att män utnyttjar kvinnor till oavlönat arbete i hemmet. De anser också att männen medverkar till att kvinnor har svårt att etablera sig på positioner där de skulle kunna medföra att kvinnor fick makt och inflytande. Radikalfeministerna anser också att männen utövar makt på kvinnors kroppar och sexualitet. En del menar att det är männen som kontrollerar kvinnornas roll i fortplantningen och när det gäller barnuppfostran. Detta på grund av att de anser att kvinnan blir beroende av materiellt skydd av mannen då de föder barn. Inom radikalfeminismen anser de att det finns en "könsklass" som bara kan avskaffas om kärnfamiljen kan befrias från de maktrelationer som finns inom den. Med könsklass menas att kvinnor och män tillhör olika klasser där kvinnan anses underordnad mannen på grund av sitt kön.

Något som är centralt för radikalfeministerna är männens våld mot kvinnor. De menar att det våld som kvinnor utsätts för i sina hem är en del av ett systematiskt förtryck av kvinnor. Enligt radikal feministerna innebär våldet också männens påtvingade uppfattningar om vad som är skönhet och hur kvinnors sexualitet ska vara. Den bild som skapats av kvinnan är att kvinnan ska vara underordnad och behaga mannen. Männens syn och våld mot kvinnor menar radikalfeministerna, leder till en objektifiering av kvinnorna³⁸.

I mycket av den tidigare forskning som vi har läst har forskarna utgått från ett feministiskt perspektiv. Vi vill därför inkludera detta perspektiv i vår forskning för att se om vi kommer fram till samma sak eller om vårt resultat kommer att skilja sig då vår inriktning är män och inte kvinnor. Då vi har kunna läsa hur andra forskare har kommit fram till att kvinnlig omskärelse är en maktutövning av männen. Vi vill med detta perspektiv för att se om vi kommer fram till samma slutsats med vår forskning.

Vi anser att det är viktigt att myndigheter och sjukvårdspersonal som kommer i kontakt med människor som kommer från olika kulturer och som har olika förutsättningar, är öppna i sina möten. Det är därför betydelsefullt att förstå att den uppfattning som är norm här kanske inte

---

³⁸ Giddens, A, *Sociologi*. 2003. S. 119-120

är självklar för de som flyttat hit från en annan världsdel. Detta är viktigt för att inte medvetet kränka någon för att det kan försvåra mötet.

5.2 Social konstruktionism

Det finns flera sätt att ta sig an studier inom humanvetenskap. Ett sätt är genom socialkonstruktivismen. Socialkonstruktivismen är en kombination av psykologi och socialpsykologi. Socialkonstruktivister vill uppmana människor att inte ta för givet den vardagskunskap som de besitter, som till exempel upplevelsen av att det finns två kön. Det finns enligt Vivien Burr en uppfattning av att det existerar två kön men socialkonstruktivismen vill uppmana människor till att fundera över om det verkligen existerar två olika typer människor, män/ kvinnor. Vad är det som egentligen skapar/ gör att vi är antingen män eller kvinnor? Vad är manligt och kvinnligt och hur har dessa idéer uppkommit? Enligt socialkonstruktivister är det något som vi har fostrats till att tänka. Allt socialt är enligt socialkonstruktivister en socialkonstruktion som tillåter oss att ge mening och innebörd i allt vi ser och upplever. Detta inkluderar kunskap som vi tror att vi besitter. Det är genom interaktionen mellan människor som vi skapar oss den verklighet och de begrepp om det som vi tror att vi har³⁹.

Inom socialkonstruktivismen används begreppet diskurs vilket betyder att genom språket har vi format begrepp som uppfattas av allmänheten som allmängiltiga. Ingenting utanför språket har ett värde. Det är genom språket allt formas som till exempel identitet, klasser, kön. Diskurser ger oss de referensramar som vi behöver för att tolka vår verklighet. Skillnaden mellan män och kvinnor får endast betydelse genom hur vi hanterar språket och det bestämmer diskursen om manligt och kvinnligt. Identitet skapas av att personen genom språket tilldelas vissa egenskaper. Enligt socialkonstruktivismen säger identiteten ingenting om individers personlighet eller själ, utan bara vilka egenskaper som hör ihop med identitet. Meningen med det är individerna själva ska kunna identifiera vad det är den ser och genom detta skapa en viss ordning. Det som anses vara diskurs är kopplat till den rådande normen. Allt som är avvikande anses vara onormalt. Homosexualitet, exempelvis, anses av en del som något som någon har otur att drabbas av⁴⁰.

---

³⁹ Burr, V. *Social constructionism*. 2003. S. 1-4

⁴⁰ Ibid. S. 105-109

5.3 Genus

I Yvonne Hirdmans bok *Genus- om det stabilas föränderliga formen* kan man utläsa att det har funnits ett behov av att urskilja och sära på könen i de flesta kulturer sedan urminnes tid. Sedan livets början ha relationen mellan kvinnor och män präglats av ett så kallade "A-a formel" enligt Hirdman. Denna formel baserar sig på den urgamla religiösa idén som säger att "Eva"(kvinnornas moder) skapades av "Adams"(männens fader) revben. Kvinnor är som män, menade man, dock ofullständiga, formlösa och brist på struktur. Män däremot ansågs mer som mänsklighetens originella varelse, det vill säga fullständiga. Men detta synsätt och denna formel speglar en tid av regiöst dominans i människors uppfattning. I dagens moderna tid, och den förståelse som råder för sekularisering finns en annan typ av formel som tycks präglade behovet av att urskilja och sära på könen enligt Hirdman. Denna är "A-B formeln". Istället för hur ofullständig kvinnan är, fokuserar man här på hur annorlunda hon egentligen är. Om kvinnor och män representerade var sin sida av kronan i den före formeln, menar Hirdman att de är mer som hund (män) och katt(kvinnor), det vill säga två helt olika arter i den här formeln⁴¹.

Förutom att urskilja, finns en tendens till att klassificera eller rangordna könen i båda formlerna. Kvinnors behov och utveckling både fysiskt och psykiskt tycks vara i skuggan av män. En social processes som Hirdman menar har sin grund i de maskulina lagarna som har utgjort en norm för vilken roll könen bör ha. Det finns två lagar som utgör grunden för det dominerande maskulina tankesättet. Den första speglar den förbindelsesamband som råder mellan mannens inre och yttre, det vill säga den mellan styrkan/reproduktions funktion och intelligens/förstånd. Additionen av mannens inre och yttre ger en summa som formar en uppfattning som innebär att vara en man/maskulin är att vara intelligent. Denna uppfattning, menar Hirdman, har tillskrivet män en mångfald och differentiering som har förenklad tillvaron till skillnad från kvinnor som har fått stå ut med betydligt snävare definition av dess roller. Den andra lagen handlar om män som normbärare. Benämningen som normbärare har gett män möjlighet att skapa förpliktelser, ansvarsområde och privilegier som alla varelser inklusive dem själva med tiden blivit föremål för. Då intelligens förknippas starkt med maskulinitet, och intelligens är den egenskap som tydligast skiljer oss från djuren, präglas

---

⁴¹ Hirdman, Y. *Genus- om det stabilas förändliga formen*. 2004. S. 28-36

hela mänsklighetens "Vi" av det manliga synsätet så djupt in i vår medvetenhet att det färgar vår uppfattning om saker och ting⁴².

I detta arbete är det inte skillnader mellan könen som vi anser vara det viktiga. Vi är istället intresserade av de skillnader som finns inom det sociala, kulturella och samhälliga. Den teoretiska ram som poängterar hur vi vill hantera och ta ställning till forskningen är genus. Begreppet genus har sitt ursprung i det latinska språket och betyder slag, släkt, kön. Under 1980-talet började främst de feministiska forskarna använda begreppet som en översättning av det engelska ordet "gender" för att ge uttryck för den grundläggande strukturen bakom "kvinna" och "man". Detta dels för att tydligt göra att det inte bara handlade om kön, vilket i vanligt fall tillskrivs skälet till varför relationen mellan kvinnor och män såg ut som den gjorde⁴³. Skillnaden mellan kön och genus är att begreppet kön hänvisar till de biologiska skillnaderna medan begreppet genus hänvisar till de tankar, praktiker, vanor och föreställningar som formar och ger uttryck för vad det innebär att vara en kvinna och att vara en man⁴⁴.

Oavsett vilket samhälle vi lever i är genus en anledning till sociala stratifikationer. Detta påverkar individer och grupperns möjligheter till olika positioner när det gäller att kunna skapa sig rikedom, få makt eller då det gäller prestige. Genusskillnader anges ofta som en orsak till de sociala orättvisor som kvinnor utsätts för och en av förklaringarna till detta anges vara att männen under lång tid har haft ensam makt över kvinnors politiska och ekonomiska tillgångar, samtidigt har männen ensamt kunnat styra familjens angelägenheter⁴⁵.

I vår forskning är det intressant med att utifrån ett genusperspektiv se om resultatet kan kopplas till mannen som normbärare. Vi vill se om det är männens ideal av hur det kvinnliga könet ska vara, påverkar att kvinnlig omskärelse utförs eller om det finns det andra förklaringar. Det är även intressant att se om männen påverkar kvinnorna genom att själva vara den norm som ska eftersträvas och kvinnor ses som ofullständiga.

---

⁴² Hirdman, Y. *Genus- om det stabila förändliga formen*. 2004. S. 48-63

⁴³ Ibid. S. 11-14

⁴⁴ Giddens, A, *Sociologi*. 2003. S. 111-113

⁴⁵ Ibid. S. 116-117

6 Resultat

I detta avsnitt redovisas det resultat som framkommit i vår undersökning. Detta gör vi under ett antal teman som vi har sett i intervjuvaren.

6.1 Presentation av urvalsgrupp

Respondent 1: "Hassan" är cirka 25 år och han har bott i Sverige i 15 år. Han är gift men har inga barn. "Hassan" har ett par års högskolestudier.

Respondent 2: "Ahmed" är cirka 30 år och han har bott i Sverige i 5 år. Han är gift med två barn varav en flicka. "Ahmed" har studerat på gymnasial nivå.

Respondent 3: "Mohamed" är cirka 25 år och han har bott i Sverige i 17 år. Han är ogift och har inga barn. "Mohamed" har studerat på gymnasial nivå.

Respondent 4: "Nasir" är cirka 20 år och han har bott i Sverige i 11 år. Han är ogift och har inga barn. "Nasir" studerar på högskolenivå.

Respondent 5: "Daud" är cirka 35 år och han har bott i Sverige i 1 år. Han är gift och har två barn och ingen av dem är flicka. "Daud" han studerade på gymnasial nivå i sitt hemland.

Respondent 6: "Isak" är cirka 40 år och har bott i Sverige i 2 år. Han är gift och han har två döttrar. "Isak" studerade på gymnasial nivå i sitt hemland.

Respondent 7: "Karim" är cirka 30 år och har bott i Sverige i 2 år. Han är gift och har fyra barn som alla är flickor. "Karim" studerade på gymnasial nivå i sitt hemland.

Respondent 8: "Foad" är cirka 70 år och har bott i Sverige i 6 år. Han är gift och har 5 barn varav en är flicka. "Foad" har en grundutbildning från hemlandet.

Respondent 9: "Abdikani" är cirka 50 år och har bott i Sverige i 17 år. Han är gift och har fyra barn varav en är flicka. "Abdikani" är utbildad på högskolenivå.

Respondent 10: "Fidow" är cirka 40 år och har bott i Sverige i 20 år. Han är gift och har två barn varav en är flicka. "Fidow" har läst på gymnasial nivå.

6.2 Männens syn på sin roll

De flesta av respondenterna anser att de har en passiv roll när det gäller kvinnlig omskärelse. De beskriver att beslutet att omskära överläts ofta på kvinnorna. Responderarna har i vissa fall motsatt sig att deras döttrar ska omskäras och det har i ibland mötts av motstånd. Männen beskriver en vilja att göra något men de vet inte hur de ska gå tillväga vilket medför en passivitet.

De flesta männen uttrycker i intervjuerna att det för dem inte spelar roll om en kvinna är omskuren utan det som är viktigt är hur de känner för kvinnan som de ska gifta sig med. Flera av männen säger att de skulle föredra om kvinnan som de träffat eller som de hoppas på att träffa inte var omskuren på grund av de svårigheter som de upplever med kvinnlig omskärelse. En respondent uttryckte sig på detta sätt:

Jag vill ju helst ha en kvinna som inte är omskuren ... därför att jag vill inte se hennes lidande... För det medför lidande faktiskt... men om jag nu träffade en kvinna som är omskuren skulle jag inte direkt avfärda henne på grund av att hon är omskuren... det går liksom inte att gå tillbaka i tiden... vi får helt enkelt leva med det... jag är inte så strikt med vare sig hon är omskuren eller inte egentligen faktiskt (Ahmed)

En respondent som varit gift med både en omskuren kvinna och en som inte var det beskriver att han upplever det som en stor skillnad. Det var mycket svårare att ha ett samliv med den omskurna kvinnan på grund av komplikationerna som kom av omskärelsen. Några av de andra respondenterna har likande berättelser även om de inte varit gifta.

Männen uttryckte att kvinnlig omskärelse är fel, inte logiskt och att de är en tradition som går emot koranen. Flera av respondenterna uttryckte en önskan om att traditionen borde avskaffas.

En av respondenterna uppgav:

Jag tycker definitivt att ska bort... Det är en idiotisk grej som är eee... tjejerna lider av det här... Vi män som är gifta med kvinnor som är omskurna lider definitivt av det också... Det sexuella speciellt... och... eee det brukar inte funka så bra... det är ganska jobbigt att behöva utsättas för det... När tjejen ska föda barn det är ännu mer jobbigare definitivt... så det är väldigt ostabilt när det gäller både kvinnor och män... för det drabbar ju också oss män... kvinnor som omskärs är ju våra systrar och våra mödrar och våra fruar... och eee... det är jobbigt att de ska behöva gå igenom det... Jag tycker det här borde stoppas definitivt. (Fidow)

Flera av männen upplevde det som att kvinnans kropp skadades av omskärelsen och att de led med kvinnorna när de hade problem. Respondenterna beskrev vilka faror de upplevde med kvinnlig omskärelse och att många kvinnor dog på grund av att de genomgått en omskärelse. Kvinnorna dog enligt respondenterna på grund av infektionen som resultat av själva omskärelsen men också på grund av de problem som uppstod vid menstruation och barnafödandet. Många av respondenterna uttryckte också att deras och fruarnas sexliv blev negativt påverkat av att kvinnan var omskuren. Vissa män var mycket avståndstagande till kvinnlig omskärelse och beskrev det som en smutsig tradition som borde avskaffas. En av männen beskriver komplikationerna med kvinnlig omskärelse och hur han fick information om det så här:

För att få reda på lite mer kring vad det egentligen innebär för den fysiska och psykiska hälsan deltog jag när jag var i Somalia en organisation som hade som mål att informera andra om riskerna med att omskära kvinnor... mitt deltagande i den organisationen gynnades jag av oerhört... det kan man säga bekräftade den oro jag upplevde innan jag ens visste att det fanns... jag vet att vid omskäring och beroende av vilken typ... för att det finns ett par olika sätt att... har svårt att uppleva en sexuell njutning... det är en oerhört smärta för dem... sen vet jag att det är svåra komplikationer med att föda... och sen att menstruationen rubbas... ja alltså det finns flera men du har inte tillräckligt med band till (skratt)... (Daud)

6.3 Männen syn på andra mäns roll

Trots att männen ser sig själva som drabbade av kvinnlig omskärelse upplevde de det som att män har en bidagande roll i varför kvinnlig omskärelse genomförs. De beskriver att en del andra män upplever kvinnlig omskärelse som rätt och att de männen var mer positiva till det än kvinnor. En del av respondenterna tror att det handlar om att mannen ska kunna kontrollera sin familj. Att det bottnar i att en del andra män inte litar på kvinnor och de tror inte heller att kvinnorna kan kontrollera sin sexualitet.

En del av de yngre respondenterna tror att det är vanligare att äldre män vill ha en kvinna som är omskuren. Men av respondenternas svar framgår det ingen skillnad i ålder och inställning till kvinnlig omskärelse. Respondenterna tycker att männen borde ta mer ansvar för vad som händer deras döttrar och många efterlyser vikten av att föräldrarna måste kunna kommunicera om omskärelse av deras döttrar. Att det är viktigt att inte lämna över allt ansvar på kvinnan utan att mannen måste vara delaktig i beslut som rör döttrarna. Två av respondenterna uppgav:

Dem kan ta en stor roll om de verkligen vill... men dem är frånvarande... oftast är de kvinnorna som får sköta det där... dem kan till exempel avstå från att ingå i äktenskap med en kvinna som är omskuren... dem kan ta för sig lite mer när det gäller dottern... våga stå emot mamman... dessa är tycker jag viktiga åtagande som vi män borde och bör följa... då tror jag faktiskt att det skulle bli mindre av kvinnlig omskärelse (Daud)

Det är för det första viktigt att mannen gör något överhuvudtaget... Det kan ha inverkan tror jag... pappan måste förstå vikten av det hälsosamma problemet som hans dotter riskerar att genomgå... det är visserligen en skillnad i hur det var förr och hur det är nu... jag tror att flera män tar mer ansvar och involverar sig genom att ta konversation med kvinnan... (Karim)

Karim menar att männen måste förstå att det finns risker med kvinnlig omskärelse som kan ge hälsoproblem för de kvinnor som blir omskurna.

En respondent hade som förslag att alla män borde vägra att gifta sig med omskurna kvinnor för att få bort traditionen. En annan respondent ville att de muslimska ledarna skulle utbilda de som tycker att kvinnlig omskärelse är en viktig tradition för då trodde respondenten att traditionen skulle försvinna. Flera av respondenterna uppgav att det behövs en öppnare dialog om kvinnlig omskärelse för att det ska kunna avskaffas. De uppgav också att det behövs mer kunskap och information om ämnet. En av respondenterna uttryckte att:

... jag tror att det hänger på flickorna... jag tycker att de borde trotsa betydligt mer än vad de gjort hittills... de är flickorna som borde få den information och kunskap som behövs... och komplikationerna det kan innebära... (Mohamed)

Även om denna respondent uttryckte att det är flickorna som behöver mer kunskap har flera uttryckt att det generellt behövs mer kunskap bland män och kvinnor.

6.4 Männens syn på kvinnans roll

Respondenterna uttryckte att de inte kände sig delaktiga i beslutet om kvinnor ska omskäras. De hade den uppfattningen om att det tillhör kvinnornas värld. De uppfattar att det är kvinnorna som håller liv i traditionen idag och att de skulle mötas av oförstående om de la sig i. En del av respondenterna hade kvinnor i sin omgivning som tyckte att det var självklart att deras döttrar skulle omskäras. Männen beskrev att om de uttryckte sin åsikt kunde de bli bemötta med irritation av kvinnorna och inte tyckte att männen skulle lägga sig i kvinnornas sak och undrar varför inte männen sköter sitt. Flera av respondenterna uppgav att det är mannen i den somaliska familjen som bestämmer. Trots detta uppgav de att i frågan om dottern skulle omskäras är det vanliga att modern själv fattar beslutet om dottern ska

omskäras. Det är män som har ansvaret för pojkarnas fostran och kvinnor för flickornas fostran. Det är enligt männen kvinnorna som tar initiativet till att en flicka ska omskäras och att det är kvinnornas beslut. En av respondenterna uppgav att:

Jag tror faktiskt att mer kvinnorna som har tendens till att vilja fortsätta med det... Inom den typiska somaliska familjen är uppdelningen på så sätt att mammorna ser över döttrarna och papporna ser över sönerna... både tidigare och idag genomförs kvinnlig omskärelse av kvinnor... Det är oftast mammorna som vill omskära sina döttrar för att dem tror att dem gör något bra... de har den uppfattningen att en god och bra dotter är en som är omskuren... (Ahmed)

Männen uttrycker att det är mannens sak att veta vad som försiggår i hans hem men att de känner sig uteslutna från kvinnornas värld. Respondenterna efterlyser mer kommunikation mellan föräldrarna i förhållandena. Trots att männen lägger över ett stort ansvar på kvinnorna tar de på sig ett visst ansvar. Flera av respondenterna anser att de skulle kunna försöka nå kvinnorna mer än vad de gjort. En av respondenterna uttryckte sig på detta vis angående detta:

Det är kvinnor som brukar ta initiativet till att omskära döttrar... Männen tar mer initiativet till att omskära pojkarna... men det är klart... det finns vissa män som tycker att dottern ska omskäras medan andra är emot... det är helt beroende på vad man är för man och vad man vet om proceduren... en del kan till och med ta första initiativet som vanligtvis tas av kvinnorna... så viktigt kan det vara för vissa... (Foad)

Det finns en oro hos kvinnorna enligt en del av respondenterna över vad som ska hända deras döttrar om döttrarna inte omskärs. En del av respondenterna beskriver hur de har varit oense om dottern ska omskäras just på grund av fruns oro för dottern. En respondent berättar:

... min fru var en av dem faktiskt... hon brukade ta upp det nästan varje månad... hon uttryckte mycket oro kring vad det skulle bli av vår dotter om hon inte omskäres... men ... eee... jag som har läst mycket om det har förklarat för henne vad det egentligen är ... hur tjejerna skadas av de och så... eee... jag påminde henne om problemet vi stötte på varje gång hon skulle föda våra barn... de var flera doktorer och barnmorskor inblandade och eee och anledningen var ju att hon var omskuren och var tvungen att bevakas hela tiden så att inget gick fel... de har med tiden blivit klarare för henne... eee.... Idag är hon inte lika orolig över det men diskussion dyker upp lite då och då... (Abdikani)

6.5 Det sociala trycket

För att få en bild av hur omgivningen ställer sig till respondenternas beslut om inte omskära dottern eller markera vikten av att ha en omskuren partner, ställdes en följdfråga som handlade om huruvida respondenterna tror att omgivningen reagerar på deras beslut och i så fall på vilket sätt. Även svaren på denna fråga visade sig nästan överensstämmande. Majoriteten av de intervjuade männen tyckte att det är en blandning av folk som är emot och folk som är för

omskärning av tjejer inom deras omgivning. En del var klara över vem som får säga till om vad det ska bli av dotter. En av de intervjuade sa:

Jaa... som sagt... min omgivning är ganska splittrad... en del är för och en del är mot... jag kommer ju inte gå med på att omskära min dotter så förmodligen kommer jag väl få den delen av familjen som är för efter mig... hade jag sagt däremot att jag ska omskära henne skulle ju den delen som är mot vara på mig... så att hur än jag väljer kommer jag ju ha någon från omgivningen som är tveksam... det skulle inte bli neutral inställning i alla fall det är jag säger på... (Nasir)

Flera av respondenterna beskrev att det finns ett socialt tryck från omgivningen då det gäller att omskära sina döttrar. De beskriver att trycket var större i Somalia men att det även finns här i Sverige. En respondent berättar:

Som jag sa tidigare har finns olika åsikter om kvinnlig omskärelse bland somalier... jag har ingen släkt som bor i Somalia längre... de är lite utspridda... men eee... jag tror att de flesta i min omgivning är lika insatta i kvinnlig omskärelse om inte mer... så att nee. Jag tror att de inte reagerar på något sätt... men väl i Somalia skulle de nog vara ett och annat reaktion på mitt beslut att inte omskära mina döttrar... därför att det finns ett socialt tryck där som är svårt att gå emot... (Isak)

En del av respondenterna berättar inte för omgivningen att de valt att låta bli att omskära sina döttrar på grund av att de inte vill hamna i en diskussion och bli ovän med någon. En respondent uttrycker att:

... de är ingenting erkänner eller pratar om med dem andra i omgivningen... eee... de andra vet jag är för ... för att undvika argument brukar många somalier bara säga att dotter är omskuren... det finns inget annat argument som inte skapar irritation eller ilska... det är bara lättare att säga så... men det är tråkigt tycker jag att man gör så lätt för sig själv... man borde mer ta striden och argumentera därför att med tanke på hur förödande det är så finns det inget annat val än att inte göra det... (Abdikani)

6.6 Männens uppfattning av kvinnlig omskärelse

På fråga om vad respondenterna tror att fenomenet kvinnlig omskärelse kom från, visade det sig att flertalet tyckte att det helt och hållet är en traditionellt betingad företeelse och att det inte har eller haft någonting att göra med islam eller andra former av religiösa åskådningar. Respondenterna skiljer på 2 typer av kvinnligt omskärelse. En av dem intervjuade beskriver dess följande:

När det gäller kvinnlig omskärelse vet jag rätt mycket... jag har följt det i många år både i Sverige och i Somalia och deltagit i många seminarier om det... eee... för mig är det viktigt att man pratar om det och behandlar det så att folk vet vad det är... för många Somalier är det naturliga att sätta ett lock över det... det är pinsamt och olämpligt för Somalier... det är tråkigt tycker jag... eee... en del ser det till och med som något som är religiöst... som alltså tillhör islam... och på grund av det vågar eller vill en del inte ifrågasätt... bara att söka mer information om det tolkas av en del som ifrågasättande... det finns 2 typer av

omskärelse... det ena kallas för fircoon och har sitt ursprung i Egypten då farao dominerade... eee... fircoon är då man skär och syr ihop blygdläpparna... det andra förespråkas bland muslimer... koranen tillåter det men kräver inte att man måste göra det... det heter sunni och eee... vad man gör är att man sticker klitoris med ett nål tillräckligt mycket så att det kommer blod... det är inte lika farligt som fircoon... man varken syr eller skär... och jag tror att många blandar ihop dessa... folk vet inte längre det korrekta sättet därför att båda akterna har blivit tradition... (Abdikani)

Liksom Abdikani är de flesta av de intervjuade männen emot den typ av kvinnlig omskärelse som har sitt ursprung i en djupt rotad tradition. Flertalet tycker att det är mindre riskabelt med den muslimiska formen av kvinnlig omskärelse, men ändå inte helt riskfri. Det faktum att det inte är ett måste, tycker många är bra.

Flera av respondenterna uppgav att anledningen till varför kvinnlig omskärelse finns kvar idag är att det finns en tro på att man kan kontrollera kvinnans sexualitet med hjälp av omskärelsen. Enligt en del respondenter finns det en uppfattning bland en del somalier att kvinnans sexualitet har varit tvingad att kontrolleras för att hon inte ska vara för intresserad av att ha sex med män. En respondent uttrycker sig på följande sätt:

Jo alltså det politiska sättet att minska sexualiteten bland kvinnorna... att de inte skulle ha sex hela tiden... emm... vad heter sexlusten... men tankarna från förr var så... men idag har det blivit en tradition alltså... om man gör en sak... och fortsätter göra så... tillslut blir det en tradition... men i början var tanken att män skulle ha bättre sexupplevelse... och att sänka sex viljan hos kvinnor... vissa tycker att det är fullt och orent att inte omskäras... (Hassan)

Flera respondenter uppgav att i Somalia talades det inte lika öppet om kvinnlig omskärelse i Somalia som i Sverige. Detta ledde till att flera inte förstod att det var ett problem och vilka konsekvenserna var av omskärelsen. Då kvinnorna inte verkade protestera var det respondenter som uppfattade kvinnlig omskärelse som något normalt och har på grund av detta inte protesterat när kvinnorna omskäras.

6.7 Tid i Sverige och attityd till kvinnlig omskärelse

Respondenterna har varit i Sverige från 2 år till 20 år. De tror alla att de har påverkats av att ha kommit till Sverige. Det de beskriver är framför allt att i Sverige talas det mer öppet om konsekvenserna av kvinnlig omskärelse. Även de som varit i Sverige kortast tid vet om att i Sverige är det olagligt att omskära kvinnor. De uppfattar också svenskar som negativt inställda till omskärelse. En av de respondenterna som varit här i två år uttrycker sig på följande sätt:

Jaaa... jaa.. det tror jag ... därför att det som varit här har liksom ...eee ... tillägnat sig den svenska kulturen och den svenska attityden kring kvinnlig omskärelse... det anses här som något fult, fel, och farligt... det är också juridiskt olagligt att genomföra det... dem som inte varit här länge har fortfarande den Somaliska kulturen och attityden kring kvinnlig omskärelse... tanken att göra det är inte lika främmande för dem än det skulle vara för dem som inte varit här väldigt länge... (Karim)

Alla respondenter uttrycker att de tycker att kvinnlig omskärelse är fel och de uttrycker en vilja att avskaffa den traditionen. De är alla medvetna om vilka konsekvenser det kan bli av kvinnlig omskärelse. Av de respondenterna som har döttrar är det en som har låtit omskära sin dotter men den personen ångrar sitt beslut och förklarar att det skulle inte ha skett om dottern varit född i Sverige. Flera av respondenterna beskriver att innan de kom till Sverige var de inte insatta i vilka konsekvenserna var för kvinnorna som blivit omskurna. En del respondenter beskrev att de redan i Somalia ifrågasatte varför kvinnor omskärs. En av respondenterna trodde inte att tiden i Sverige är det som avgör mäns attityd till kvinnlig omskärelse, utan hur mycket utbildning och kunskap om ämnet männen har:

Som jag sa tidigare är det verkligen en utbildningsfråga... det beror helt på utbildningsnivå... det kan vara så tror jag att även om man bott i Sverige i mer än 20 år att man fortfarande inte ser något med att omskära kvinnor... eee.. det är mycket möjligt... eee... därför att personen kan trots många år i landet inte ha lärt sig den svenska kulturen ... och har dessutom inte någon som helst utbildning från Somalia eller någon annanstans... men och andra sidan kan ju naturligtvis också vara så att en person som har varit här i mindre än ett år är helt emot det och tycker att man borde förbjuda för att han har hört och läst mycket om det... så nee... hur länge man har bott i Sverige har ingen betydelse... det är helt upp till vad man vet om kvinnlig omskärelse... (Abdikani)

Flera av männen beskriver att i Somalia är det mycket vanligt med kvinnlig omskärelse på grund av att det är ingen som ifrågasätter den traditionen. Det uppfattas av många som något normalt. När männen kom till Sverige har de fått information och därför uppfattar de att det finns en större öppenhet om konsekvenserna av kvinnlig omskärelse och hur det påverkat dem till att ta avstånd från den traditionen. En av respondenterna uttrycker sig på följande sätt:

En som har varit här länge och som inte har varit här länge ser på kvinnlig omskärelse helt olika tror jag... jag tror att ju längre man är här desto mer man tar starkt avstånd från kvinnlig omskärelse... en som är nykomling har stark inflytelse från den somaliska kulturen... en som har varit här länge vet mycket mer vilket tillåter honom se saker på helt andra sätt... (Isak)

Flera av respondenterna tror också att många Somalier väljer att inte omskära sina döttrar när de bor i Sverige på grund av att de vet att det är olagligt. De beskriver också att det finns en del som åker till Somalia för att omskära sina döttrar.

7 Diskussion

I detta avsnitt vi bearbetar vi vårt resultat och kopplar det till de teoretiska referensramar som vi satt upp. Vi kopplar dessutom vårt resultat till den tidigare forskning som vi har tidigare redovisat.

7.1 Koppling till tidigare forskning

I tidigare forskning har det framkommit att männen har varit mer positiva till kvinnlig omskärelse än kvinnorna enligt Morison med flera. Den bild av kvinnan som framställts har varit att hon är offer för manligt förtryck. Det har också framkommit enligt Holmgren med flera att männen har upplevt att de inte har fått chansen att uttrycka sin mening om saken. Det har ansetts kvinnlig omskärelse är en del av kvinnornas värld som männen utesluts ifrån. Vi kan utifrån vårt resultat inte stärka bilden av männen som förtryckare och den pådrivande kraften då det gäller upprätthållandet av traditionen kvinnlig omskärelse. Detta på grund av att vårt resultat visar att männen upplever sig som drabbade av kvinnlig omskärelse och de uttrycker en stark önskan om att denna tradition borde avskaffas. Även de ogifta respondenterna beskriver hur de har sett konsekvenserna av kvinnlig omskärelse då kvinnor i deras omgivning har varit omskurna. Flera av respondenterna har beskrivit hur svårt det är att bryta traditionen då de upplever att det saknas en kommunikation mellan män och kvinnor. Respondenterna har uppgett att de har haft svårt att göra sig hörda och att tala med kvinnorna om kvinnlig omskärelse. Männen uppger att de inte borde ge upp sina försök till att tala om ämnet men att det är svårt på grund av det tabu som omger kvinnlig omskärelse. Trots att respondenterna uppger att många män är emot kvinnlig omskärelse gör de inget eller litet för att motverka att kvinnor omskärs.

I tidigare forskning skriver Holmgren med flera om att det behövs en öppen dialog kring ämnet för att männen ska kunna ta en positiv roll i avvecklandet av traditionen. Det är en roll som flera av respondenterna har påpekat att de skulle kunna ta på sig men de saknar en strategi för hur de ska axla denna roll. Respondenterna har uppgett flera förslag på hur det skulle kunna gå att arbeta mot kvinnlig omskärelse bland annat via upplysning om konsekvenserna som kommer av fenomenet. Med rätt utbildning, hjälp och stöd skulle de somaliska männen i Sverige kunna ha en mer aktiv roll i avskaffandet av kvinnlig omskärelse. Utifrån resultatet beskriver respondenterna att de har blivit påverkade av den svenska

attityden till kvinnlig omskärelse. Flertalet av respondenterna har även uttryckt att det finns en skillnad i attityden till kvinnlig omskärelse och hur länge personen varit bosatt i Sverige. Utifrån detta skulle somaliska män som varit i Sverige under längre tid kunna fungera som stöd åt nyanlända somalier istället för att ses som kvinnoförtryckare. Tidigare forskning av Fuerte visar på hur England och Frankrike har försökt att hantera problemet kvinnlig omskärelse. Myndigheterna i dessa länder har haft problem med hur de ska nå fram till föräldrarna som tror att de gör det bästa för sina barn. Flera av respondenterna har uttryckt hur svårt det är att kommunicera mellan män och kvinnor. Respondenterna anger att mannen är familjens ledare samtidigt säger de att det är kvinnan som uppfostrar dottern och tar beslutet om dottern ska omskäras utan att mannen tillfrågas. Att då kunna få stöd av en person som har varit i landet länge och som kan hjälpa paret att tala med varandra och förstå det nya landets syn på kvinnlig omskärelse skulle då kunna vara ovärderligt i det förebyggande arbetet. Detta är något som svenska myndigheter kan arbeta med att stödja i sitt förebyggande arbete.

I tidigare forskning enligt Ford har det framkommit att männen i Somalia inte involveras i det förebyggande arbetet. Detta skapar ett problem då en del respondenterna vittnar om att innan de kom till Sverige visste de mycket lite om konsekvenserna som kom av kvinnlig omskärelse. Flera av respondenterna upplevde inga problem med kvinnlig omskärelse på grund av att kvinnorna gick med på det frivilligt. De trodde inte att kvinnorna skulle gå med på något som var skadligt för dem.

De komplikationer som beskrivs i tidigare forskning av Ford om att kvinnor dör i Somalia på grund av omskärelsen är respondenterna väl medvetna om. Respondenterna känner även till många fler komplikationer än dödsfall. Flertalet av respondenterna påtalar även hur komplikationerna från den kvinnliga omskärelsen har drabbat dem både som barn och som make. Männen beskriver hur svårt kvinnorna har det och hur omskärelsen har påverkat deras relation. En del av respondenterna har varit gifta med kvinnor som varit omskurna och kvinnor som inte varit omskurna och de beskriver att det finns en stor skillnad bland annat att det sexuella fungerar bättre med en kvinna som inte är omskuren. Allt detta visar på att männen är medvetna om problemen rörande kvinnlig omskärelse och att de är mer delaktiga i det än de kanske själva inser. Även om männen inte aktivt arbetar för eller emot kvinnlig omskärelse är de en del av traditionen.

7.2 Kopplingen till feministisk teori

I en del av den tidigare forskningen har männen utmålats som orsaken till kvinnlig omskärelse. Detta är något som stämmer med den feministiska teorins uppfattning då män ses som förövare och som utövar en strukturell maktutövning på kvinnorna. Enligt feministisk teori tvingar männen kvinnorna till kvinnlig omskärelse för att de ska kunna utöva kontroll över kvinnor. Kvinnlig omskärelse började i det patriarkala systemet för flera hundra år sedan som ett förtryck av kvinnan. Idag agerar kvinnan som agent för sitt eget förtryck och den tradition som upprätthålls. Feministerna har missat denna aspekt att kvinnorna själva blir de som för vidare och genom detta stärker traditionen. Det blir genom kvinnorna själva som det sociala trycket skapas och upprätthålls. Det är genom detta sätt som traditionen får makt över fenomenet kvinnlig omskärelse.

Respondenterna tror att männens kontroll över kvinnorna är en av orsakerna till varför kvinnlig omskärelse har utförts även om de inte tror att det är på grund av den orsaken som det förkommer idag. Vi kan utifrån resultatet inte se att respondenterna medvetet förtrycker kvinnorna eftersom samtliga ville att traditionen skulle avskaffas. Männen såg sig mer som offer än som förövare även om de erkänner en viss skuld till traditionen.

Enligt feministerna har mannen i det patriarkala relationen kontrollen över kvinnan och hennes sexualitet. Då Somalier lever i ett patriarkalt förhållande där mannen bestämmer i familjen skulle det utifrån feministisk teori vara mannen som vill att dottern ska omskäras. Vi kan dock inte se utifrån vårt resultat att männen gynnas av att kvinnor omskärs vilket även är fallet för kvinnor. Respondenterna har istället för att samtycka till att kvinnlig omskärelse skulle gynna dem på något vis uttryckt det motsatta. En del av respondenterna har även gått emot sin frus vilja i frågan om att låta frun omskära dottern. Feministerna skulle kunna hävda att kvinnorna känner sig tvingade att omskära sina döttrar för att någon man ska vilja ha dem. Utifrån respondenterna svar skulle de ha föredragit att deras fruar inte varit omskurna men att de inte har haft något val då de fallit för en kvinna som varit omskuren eller då nästan alla kvinnor är omskurna.

Då feministerna menar att kvinnorna blir beroende av materiellt skydd från mannen i och med att de stannar hemma och föder barn ökar det förtrycket av kvinnan. Kärnfamiljen är enligt en del feminister en del av den struktur som förtrycker kvinnor och att kvinnor inte kan bli fria

från förtrycket innan kärnfamiljen har avskaffats. Trots att det patriarkala system som feministerna påpekat finns i den somaliska kärnfamiljen beskriver respondenterna att män ofta utesluts av kvinnorna när det gäller fostran av döttrarna. Respondenterna uppger att om de skulle ha åsikter blir kvinnorna irriterade och ber männen att inte lägga sig i kvinnornas sak. Detta visar på att även om det är ett patriarkalt system är kvinnorna inte helt maktlösa utan har mycket att säga till om i frågan om döttrarnas fostran.

Inom en del av västvärldens feminister har kvinnor framställts som en homogen grupp utan att någon hänsyn har tagits till kvinnors olika bakgrund. Livet för en västerländsk kvinna kan skilja sig mycket från en afrikansk kvinnas livssituation. Kritiken mot detta tänkande att kvinnor över hela världen delar samma typ av förtryck är att det inte ges utrymme för kvinnornas olika förutsättningar beroende på hur de ser ut och vart de kommer ifrån. Tredjevärlden kvinnor har utmålats av en del feminister som svaga, maktlösa och offer för manligt våld. Med detta tänkande är det lätt att utmåla mannen som förövaren och kvinnan som offer för det manliga våldet. Detta tankesätt medför att man lätt glömmer bort kvinnornas aktiva roll i bevarandet av traditionen kvinnlig omskärelse. Genom ett allt för dogmatiskt tänkande inom västvärldens feminism går kunskap förlorad och försvårar då arbetet att motverka kvinnlig omskärelse. Då det tas hänsyn till tredjevärlden perspektivet och genom förståelsen av vart ifrån traditionen kvinnlig omskärelse kommer ifrån ges möjligheten till att skapa en dialog som kan leda till förändring. Förändring är något som respondenterna efterlyser och de tror att detta går att öppna om män och kvinnor lär sig att kommunicera bättre med varandra om svåra ämnen. Då några av respondenterna uppgav att en av orsakerna till varför kvinnor omskärs är för att de tror att det är något bra för dem, räcker det inte bara med att människor från västvärlden säger att traditionen är fel för att få en förändring. För att kunna möta och förstå människorna behöver till exempel vårdpersonal som möter omskurna kvinnor kunna sätta sig in i och förstå den kultur som männen och kvinnorna kommer ifrån och inte bara utgå från västvärldens feministiska perspektiv. För att det inte ska uppstå en form av kulturrasism är det viktigt att från samhällets sida förstå att en kultur inte är något statiskt, utan är något som är förändligt. Detta kan bli fallet om personer uttrycker att det inte finns något att göra för att motverka kvinnlig omskärelse på grund av att personerna tillhör en annan kultur.

7.3 Kopplingen till genus perspektivet

Inom genusperspektivet ses genus som bland annat det sociala könet, det är något som vi fostras till. Män och kvinnor har klassats som två skilda arter vilket har bidragit till separeringen av könen. Hur stor sekulariseringen mellan könen är beror på hur kulturen ser ut. Genus är mer än bara skillnader mellan könen. Det är också något som vi genom socialiseringsprocessen lär oss hur könen ska vara för att uppfattas som manliga eller kvinnliga. Mannen ses som det normala och fungerar därför som normbärare. Eftersom mannen är norm blir kvinnan en avvikelse och i med detta blir kvinnan underordnad mannen. Det har blivit lättare för mannen att definiera vad som är manligt på grund av att mannen är normbäraren enligt Hirdman. Då det inom den somaliska kulturen finns en tydlig könsfördelning där männen fostrar söner till att bli män och kvinnorna fostrar döttrarna till att bli kvinnor går det att se överstämmande tankesätt med hur genus genereras.

Respondenterna har uppgett att männen ofta är passiva i fostran av döttrarna. De skulle kunna ta en mer aktiv roll på grund av att de är generellt sett är normbärarna. Genom detta skulle de kunna bidra till den förändring som de önskar uppnå.

I resultatet framgick det att i vanligt fall är kvinnorna som tar beslutet om att omskära dottern. Respondenternas förklaring till varför kvinnorna väljer att pådriva sedvänjan var för att det är viktigt för kvinnligheten. Detta går emot Hirdmans resonemang kring männen som normbärare i konstruktionen av kön. Utifrån resultat kan vi konstatera att kvinnorna har en ledande maktposition, något som män generellt sett tycks ha accepterat, enligt flera respondenter. Hirdman påstår även att det allmänt sätt är lättare att definiera vad som är manligt än vad som är kvinnligt. En annan förklaring till kvinnornas pådrivenhet att omskära kan också vara att etablera tydligare ramar för vad som är kvinnligt.

7.4 Koppling till socialkonstruktivism

Då allt socialt är enligt socialkonstruktivister en socialkonstruktion skapat i samspelet mellan människor är även de traditioner vi har en socialkonstruktion. Könet är även det en socialkonstruktion som skapats genom den rådande diskursen. Enligt Burr är det som generellt avviker från den rådande diskursen något som uppfattas sjukt och onormalt. Det skulle till exempel vara en somalisk man som tar på sig rollen att fostra sin dotter. Detta kan

kanske förklara varför respondenterna upplever att de inte vet hur de ska involvera sig i dotterns fostran trots att de uttrycker en önskan om att få vara mer delaktiga.

Då det framkommit av resultatet att den dominerande diskursen i Somalia har varit att en god kvinna är omskuren påverkar detta synen på hur en kvinna ska vara. Detta speglas även av att flera respondenter hellre ljuger och säger att deras dotter är omskuren än att ge sig in i en diskussion om varför de inte låtit omskära sina döttrar. Flera av respondenterna uppgav att de upplevde ett socialt tryck från omgivningen framför allt i Somalia till att omskära sina döttrar. Det går att koppla till behovet att leva efter den dominerande diskursen för att inte vara avvikande. Den dominerande diskursen påverkar det förebyggande arbetet genom att det kan ta lång tid att ändra en diskurs. Detta på grund av att diskursen är djupt rotat i språket och det som avviker anses som onormalt.

Flera respondenter uppgav att de trodde attityden till kvinnlig omskärelse påverkas av hur lång tid personen varit i Sverige. De beskrev också att i Somalia finns det få lagar som säger vad de får och inte får göra men i Sverige finns det lagar som till exempel förbjuder kvinnlig omskärelse. Flera respondenter uppgav att det var en svår övergång. En förklaring till detta kan vara att de kom från ett land med en dominerande diskurs där kvinnlig omskärelse ses som en del av normen till ett land där diskursen säger att kvinnlig omskärelse är en avvikelse.

7.5 Reflektion kring studien och framtida forskning

I resultatet har det framkommit att männen inte känner sig delaktiga i beslutet om kvinnlig omskärelse trots att detta är något de önskar. Den orsak som de uppgett har varit att de upplever det mycket svårt att tala öppet med kvinnorna om kvinnlig omskärelse. Med den förförståelse som vi besatt innan arbetet bekräftas den uppfattningen om att det råder ett tabu att tala kring ämnet trots att respondenterna har visat sig mer öppna än vad vi förväntade oss. Våra farhågor innan studien genomfördes var att det skulle vara svårt att få respondenter att ställa upp i studien och att de som valde att ställa upp skulle vara svåra att intervjua speciellt de som var äldre. När intervjuerna genomfördes visade det sig att de flesta respondenterna var mycket öppna och delade gärna med sig av sina kunskaper om ämnet och varit positiva till forskningen. Något som vi dock har frågat oss är om respondenterna skulle ha varit lika öppna om den kvinnliga forskaren som dessutom är från en annan kultur, hade genomfört intervjuerna.

Då alla respondenter uttryckte sig negativt till kvinnlig omskärelse trots att vi funnit i tidigare forskning att de männen varit mer positiva till fenomenet kan vi inte låta bli att fråga oss vad skillnaden kan bero på. Något som vi reflekterat över har varit om de män som valde att ställa upp på intervjuerna slumpmässigt råkade bli de som var negativa till kvinnlig omskärelse eller om respondenterna svarade utifrån vad de trodde vi ville höra. Svaren kan ha påverkats av att respondenterna visste om att den allmänna inställningen till kvinnlig omskärelse i Sverige är negativ. Resultatet kanske skulle ha sett annorlunda ut om vi hade fler respondenter från flera städer. Vi har också frågat oss om vår förståelse har påverkat oss i vår tolkning av respondenternas svar. Efter att ha analyserat transkriberingen flera gånger anser vi oss ha gjort trovärdiga tolkningar. Vi tror att detta skulle kunna påverka studiens validitet. Detta är något som skulle kunna påverka framtida forskning.

Vi uppfattar utifrån resultatet att männen är mer påverkade av det sociala trycket än vad de kanske själva vill inse. De upplevde trycket mindre i Sverige men trots detta ville inte en del av respondenterna berätta att deras döttrar inte var omskurna. Detta för att undvika en konflikt med någon annan somalier. De respondenter som vi intervjuat var alla negativa till kvinnlig omskärelse trots att de trodde att andra somalier var positiva till detta. Vi anser att om männen inte bara började tala med kvinnor utan även med andra män skulle de kanske kunna finna stöd hos varandra och genom detta kunna arbeta mer aktivt för avskaffandet av kvinnlig omskärelse. Då männen upplevde att det var kvinnorna som var mest positiva till att omskära sina döttrar uppfattande vi det som att den största pressen männen utsattes för kom från deras fruar eller kvinnor från familjen. Detta skulle kunna visa på att det finns en övergripande struktur som påverkar både män och kvinnor mer än vad de inser. Detta kan då medföra att män och kvinnor upplever det svårt att gå ifrån den norm och tradition som de känner till. Vi anser att detta är intressant och viktigt att vara medveten i ett förebyggande arbete. Då männen och kvinnorna upplever tryck från omgivning skulle det förebyggande arbetet gå ut på att hjälpa män och kvinnor att finna stöd hos varandra.

Utifrån resultatdelen anser vi inte att det är männen som ensamt upprätthåller traditionen kvinnlig omskärelse. Detta är något som antyts i en del av den tidigare forskningen. Vi upplever däremot att det finns ett glapp mellan de somaliska männen och kvinnorna som gör att de har svårt att mötas och tala om fenomenet. Mycket av den tidigare forskningen uteslöt männens perspektiv från forskningen och deras roll byggde på antaganden mer eller mindre.

Vi anser att det är en svaghet i den tidigare forskningen. Männerna tilldelades en stor roll när det gäller kvinnlig omskärelse men deras syn på företeelsen inkluderades ej. I brist på männens roll har vi valt att ha fokus på just männen och uteslutit kvinnorna. Detta på grund av att vi anser att det redan finns hel del forskning på kvinnor men också på grund av tidsbrist. Utifrån vårt syfte anser vi att vi fått en djupare förståelse för denna komplexa fråga och att det har bidragit till att se på kvinnlig omskärelse från flera perspektiv. Vi anser att de frågeställningar som vi haft har blivit besvarade och att vi har fått svar på vilken roll männen anser sig ha i upprätthållandet av kvinnlig omskärelse. Respondenterna har även gett förslag på åtgärder som männen anser ska kunna generellt motverka kvinnlig omskärelse. Ett av förslagen var att ta hjälp av andra till exempel andliga ledare och myndigheter till att lära paren att kommunicera med varandra. Vi upplever att männen varit ärlig i sina svar och inte bara sagt vad de tror att vi vill höra även om det finns en risk för detta. De förslag som respondenterna gav till hur kvinnlig omskärelse ska kunna motverka anser vi var möjliga då de byggde på utbildning och information om rätt forum ges.

I resultatet framgick det att männen tilldelar andra män en mer aktiv roll när det gäller kvinnlig omskärelse än vad de gav sig själva. De hade även olika syn på vilka som var mest positiva till kvinnlig omskärelse. De yngre respondenterna trodde att det var de äldre och de äldre respondenterna trodde att det var de yngre. Alla respondenter ansåg att männen har en roll när det gäller kvinnlig omskärelse och att de skulle kunna som mannen i familjen ha en mer aktiv roll i avskaffandet av traditionen. Vi anser att det finns en önskan till förändring hos respondenterna men de sakna den drivkraft som behövs för att börja tala öppet om problemet.

Vi kan från vårt resultat utläsa att respondenterna anser att det är kvinnorna som upprätthåller traditionen kvinnlig omskärelse även om de tar på sig ett visst ansvar som låter kvinnorna bestämma. Respondenterna beskriver hur kvinnorna utesluter dem från fostran av deras döttrar. Vi upplever att de män som varit mer aktiva i sina döttrars fostran har haft mycket starka åsikter och kunskap om ämnet vilket har medfört att de har vågat och kunnat stå emot trycket att omskära sina döttrar. Flera av respondenterna kunde beskriva hur mycket kvinnorna i deras omgivning led av att de var omskurna och alla respondenter ville att traditionen skulle avskaffas. Vi tycker att det visar på att männen visade stor empati för kvinnornas situation. Vi inser att det finns en viss problematik i kommunikationen mellan kvinnorna och männen utifrån vad respondenterna uppgett. Det anser vi är viktigt att arbeta med om man vill förhindra att kvinnor omskärs.

De orsaker som männen anger till varför kvinnlig omskärelse finns är den vanligaste förklaringen att det är en gammal tradition. Förklaringen till varför det finns kvar idag är bland annat att det har blivit en tradition men också att människor inte har tillräckligt med kunskap om ämnet. En vanlig missuppfattning enligt respondenterna var att människor har blandat ihop vad koranen säger med vad som är en gammal tradition. En ståndpunkt som inte bekräftar den manlige forskarens förförståelse som trodde att den kvinnliga omskärelsen hade sin orsak i det religiösa i stället för att det var en gammal tradition. Vi upplevde att flera av respondenterna var mycket medvetna om ämnet och hur traditionen hade uppkommit.

Vi tycker att det är intressant att de flesta respondenterna uppgav att tiden i Sverige hade betydelse för deras inställning till kvinnlig omskärelse. De uppgav att det i Sverige talas mer öppet om konsekvenserna som kommer av kvinnlig omskärelse till skillnad från Somalia. De upplevde också att det var lättare att få information om ämnet. Flera av respondenterna uppgav att de var medvetna om att kvinnlig omskärelse är förbjudet i Sverige och de var positiva till förbjudet. Vi anser att detta kan antyda att integrationen trots allt fungerar bra på vissa områden.

De åtgärder som vi anser skulle kunna hjälpa i arbetet mot kvinnlig omskärelse är mer utbildning och information i statlig och kommunal regi. Det på grund av att det är myndigheterna som först får reda på när det flyttar in personer till Sverige från länder där kvinnlig omskärelse är vanligt förekommande. Detta innebär inte att de som håller i kursen måste eller ska vara av svensk härkomst. Det viktiga är att de som leder utbildningarna är väl informerade om problemets komplexitet. Informationsblad och affischer om kvinnlig omskärelse och vart till exempel föräldrar kan vända sig för att få råd och stöd, skulle kunna sitta uppe på skolor, vårdcentraler, mödravård och barnhälsovård. Vi anser att de olika myndigheterna skulle tjäna på att samarbeta med dessa frågor. Det är också viktigt anser vi att få med ideella föreningar och organisationer i arbetet mot kvinnlig omskärelse. Detta för att föreningarna ofta har en längre kontakt med sina medlemmar och skulle genom detta kunna hjälpa och stödja dem berörda. Att skapa forum där män och kvinnor får möjlighet att tala om svåra frågor anser vi är ett viktigt steg i att motverka kvinnlig omskärelse. Det behövs flera olika samtals möjligheter. Det skulle kunna vara grupper för enbart män eller kvinnor men också kombinationer och parsamtal. Det är viktigt att skapa naturliga mötesplatser där människor kan och vill mötas.

Vi anser att det behövs mycket mer forskning om ämnet och då framför allt forskning som inkluderar både män och kvinnor. Något som vi skulle finna intressant vore att fråga män och kvinnor om hur de ser på kvinnlig omskärelse. Männerna och kvinnorna skulle kunna få svara på frågorna om hur de ser på det egna och det andra könets roll i upprätthållandet av tradition. Efter det skulle sedan männen få ta del av kvinnornas svar och vise versa. Efter det skulle männen och kvinnorna kunna få dela med sig av sina synpunkter på vad de trodde och vad det visade. Detta är ett förslag som skulle kunna hjälpa till och öppna upp en dialog mellan män och kvinnor men också öka förståelsen. Då kvinnlig omskärelse är förbjudet i Sverige är det viktigt att ha kunskap om varför kvinnor utsätts för kvinnlig omskärelse och vilken betydelse det har för de personerna. Därför behövs det forskning som leder till en ökad förståelse och inte bara utmålar offer och förövre.

7.6 Metodkritik

Vi ville med vår uppsats få en djupare kunskap om Somaliska mäns syn och upplevelse av kvinnlig omskärelse. Vi ansåg att den metod som bäst kunde hjälpa oss att få svar på våra frågor var att använda oss av en hermeneutiks ansats. Detta på grund av att vi inte var intresserade av att skapa någon ny teori eller att nå essensen av fenomenet. Då vi ville uppnå en ökad kunskap ansåg vi att det bästa sättet att få denna kunskap på var genom att använda intervjuer som ett sätt att samla in data på. Detta är något som har kunnat påverka forskningens reliabiliteten. Vi har under intervjuerna bandat dessa för att stärka uppsatsens reliabilitet. Genom att vi har också försökt att förhålla oss självkritiska till den metod vi valt har vi hoppats kunna stärka uppsatsens tillförlitlighet.

I och med att det är en kvalitativ uppsats kan vi av resultatet inte dra några generella slutsatser. Kritik som framförts angående hermeneutiken är att för mycket tolkning kan ha lett till att uppsatsen blivit för spekulativ och förlorar därmed sin trovärdighet⁴⁶. På grund av att vi hade en förförståelse finns det en risk att den påverkat vårt resultat och detta är något som vi har varit väl medvetna om och har arbetat för att det inte skulle bli ett problem. Då ämnet är tabubelagt var vi oroliga för att få tag på respondenter. Detta var något som skulle ha kunnat påverka urvalet till att inte få den spridning som vi ansåg vara önskvärd. Detta visade sig inte vara något problem. Vi skulle dock velat ha möjlighet till att göra flera intervjuer för att få en större spridning bland respondenterna utifrån ålder, utbildning och tid i Sverige. Vid kvalitativa studier finns det alltid en risk för att validiteten ska påverkas av att respondenterna

---

⁴⁶ Dahlberg, K. Dahlberg, H. Nyström, M. *Reflective lifeworld research*. 2008. S. 89

svarar på frågorna utifrån vad de tror att forskaren vill höra. Detta är något som vi har varit medvetna om och genom en kritisk hållning till detta hoppas vi stärka uppsatsen validitet.

Vid intervjuerna har det varit viktigt att som forskare inte försöka påverka respondenternas svar. Detta kan vara lätt hänt i och med den flexibilitet som kvalitativa ansatsen möjliggör. Vi har varit medvetna om riskerna kring forskarens påverkan på respondenterna. På grund av vår medvetenhet om denna risk har vi kunnat reflektera över hur vi ska motverka denna risk.

Då merparten av intervjuerna genomfördes på Somaliska och sedan översattes till svenska av den forskare som kan båda språken finns det en risk att fakta kan ha fallit bort eller förvrängts. Detta är något som vi varit medvetna om och försökt att motverka genom att vid tveksamheter kontakta respondenterna för att kontrollera om de uppfattats rätt.

8 Avslutning

Vi anser att resultatet var mycket intressant då det visar på att frågan om kvinnlig omskärelse är mycket komplex. Det finns inga enkla svar på varför det finns och varför det fortsätter att existera. I resultatdelen framkom det sex teman vi har kunna koppla till teorin och tidigare forskning. Vid längre och fler intervjuer skulle det ha varit intressant at se om flera teman hade uppkommit.

Vi har funnit det mycket intressant att arbeta med hur de somaliska männen ser på kvinnlig omskärelse. Detta arbete har gett oss en större inblick i hur komplex frågan är om kvinnlig omskärelse och svårigheterna kring avskaffandet av fenomenet. För oss var det viktigt at ge männen en möjlighet till att få uttrycka sina åsikter om ämnet för att ge forskningsområdet en bredd som vi ansåg att den saknade. Vi känner att det har varit mycket givande att arbeta med detta ämne och skulle kunna tänka oss att arbeta vidare med detta om vi fick möjlighet till det.

9 Referenser

9.1 Böcker

Burr, V. (2003). *Social constructionism*. Andra upplagan. -Hove: Routledge.

Dahlberg, K, & Dahlberg, H. (2008). *Reflective Lifeworld Research*. Andra upplagan.- Lund: Studentlitteratur.

Freeman, J. (2003). *Feminism-en intruduktion*.-Malmö: Liber.

Giddens, A. (2003). *Sociologi*. Tredje upplagan.-Lund: Studentlitteratur.

Guvå, G & Hylander, I. (2003). *Grundad teori - ett teorigenererande forskningsperspektiv*. - Stockholm: Liber.

Hirdman, Y. (2004). *Genus- om det stabilas förändliga formen*. Andra upplagan.-Malmö: Liber.

Holme, I M och Solvang, B K. (1997/2000). *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Andra upplagan. – Lund: Studentlitteratur.

Idar. Magne. Holme. Bernt. Krohn. Solvang. (1997). *Forskningsmetodik Om Kvalitativ och kvantitativ forskning*.- Lund: Studentlitteratur.

Mohanty C. (2006). *Feminism utan gränser*. Stockholm: Tankekraft,

9.2 Tidskrift artiklar

Almroth, L. Almroth-Berggren, V. Bergström, S. (2001) "Behov av mer forskning om kvinnlig könsstympning. Brist på kommunikation mellan kvinnor och män bevarar traditionen" *Läkartidningen*. Nr.47, volym 98, s.5355-5360

Andersson, C. (2001). "Kvinnlig könsstympning- en företeelse av sammansatt natur". *Läkartidningen*. Nr20, volym 98. s. 2463-2468

Fuerter, F, J, M. Guiné, A. (2007). "Engendering Redistribution, Recognition and Representation: The Case of Female Genital Mutilation (FGM) in the United Kingdom and France" *Politics society*, nr.3, volym 35, 35:477-519

Ford, N. (2001). "Tackling female genital cutting in Somalia" *The Lancet*, volym 358, s. 1179

Holmgren, H. Almroth, L. Bergström, S. (2005). "Könsstympling av barn är ett övergrepp Har hälso- och sjukvården tillräcklig kunskap för att se problemet?" *Läkartidningen*. Nr 21, volym 102, s.1-6

Morison, L. Dirir, A. Elmi, S. Warsame, J. Dirir, S. (2004). "How experiences and attitudes relating to female circumcision vary according to age on arrival in Britain: A study among young Somalis in London" *Ethnicity & Health*, volym 9, s.75-100

9.3 Internet artiklar

<http://www.socialstyrelsen.se/Publicerat/2005/8821/2005-110-4.htm> ISBN: 91-7201-965-4
Datum: 090405

<http://www.varguiden.se/templates/Article.aspx?c=2597> Datum:090327

http://search.who.int/search?ie=utf8&site=default_collection&client=WHO&proxystylesheet=WHO&output=xml_no_dtd&oe=utf8&q=ISBN+978+92+4+159644+2&Search=Search
datum: 090506

10 Bilaga

Intervju frågor:

- 1, Hur gammal är du?
- 2, Hur länge har du bott i Sverige?
- 3, Civilstatus? (gift, flickvän, singel, barn/ son, dotter)
- 4, Vilken utbildning har du?
- 5, Hur ser du på kvinnlig omskärelse? (tradition, kultur vad innebär det)
- 6, Vad vet du om kvinnlig omskärelse?
- 7, Har kvinnlig omskärelse någon betydelse för dig vid val av partner?
- 8, Har kvinnlig omskärelse någon betydelse för dig när det gäller att omskära din dotter?
- 9, Vilken reaktion tror du att du skulle få från din omgivning om du valde att gifta dig med en kvinna som inte var omskuren eller om du valde att inte omskära dina eventuella döttrar?
- 10, Har kvinnlig omskärelse påverkat ditt liv på något sätt? Om Ja på vilket sätt?
- 11, Tycker du att somaliska män i har någon roll i frågan?
- 12, Vilken roll tror du att Somaliska män som bor i Sverige i upprätthållandet av traditionen kvinnlig omskärelse.